

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Lokální politický proces v obci Liběchov

Petr Klouček

© 2012 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Klouček Petr

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Lokální politický proces v obci Liběchov

Anglický název

Local Political Process in the Municipality of Liběchov

Cíle práce

Cíl práce spočívá ve zjištění faktorů ovlivňujících charakter lokálního politického procesu v obci Liběchov (okres Mělník). Dílčími cíli práce bude v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj lokální politiky. 2. Identifikovat aktéry politického procesu v obci (lokální politické subjekty, zájmové skupiny, podnikatelské subjekty apod.) a analyzovat jejich vzájemné vztahy. 3. Definovat charakter lokálního politického procesu na základě analýzy vývoje lokálního stranického systému a komparace lokálních výsledků komunálních voleb od roku 1994 do roku 2010.

Metodika

Při vypracování práce bude využit výzkumný přístup, jenž zohledňuje odlišnosti politického procesu v obcích různých kategorií. Práce bude mít charakter případové studie. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky - studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy využívané v politologii, především komparace.

Harmonogram zpracování

Studium literatury – do 06/2011 a dále dle potřeby v průběhu zpracování práce

Vyhledání podkladových materiálů – do 07/2011 a dále dle potřeby

Realizace rozhovorů – 06/2011 až 09/2011

Zpracování práce a teze – do 02/2012

Odevzdání práce a teze – do 03/2012

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

Liběchov, politický proces, komunální volby, volební strany, lokální stranický systém, komunální koalice.

Doporučené zdroje informací

Balík, S. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4.

Čmejrek, J. Lokální a regionální politické stranictví v ČR. In: II. Kongres českých politologů. Praha, 5. – 6. září 2003. Eds.: Dvořáková, V.; Heroutová, A. Praha: Česká společnost pro politické vědy, 2003, ISBN 80-902176-3-X.

Čmejrek, J. Obce a regiony jako politický prostor. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4.

Čmejrek, J. a kol. Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR. Praha: Kernberg Publishing, 2009, ISBN 978-80-87168-10-3.

Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5.

Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Luhanová, M. Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2004, ISBN: 80-213-1157-6.

Jüptner, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80 – 101.

Outlý, J. Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti. Politologická revue č. 2, 2003, s. 17 – 44.

Říchová, B. Úvod do současné politologie: srovnávací analýza demokratických politických systémů. Praha: Portál, 2002, ISBN 80-7178-628-4.

Vedoucí práce

Bubeníček Václav, Ing., Ph.D.

Termín odevzdání

březen 2012

prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc.
Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.
Děkan fakulty

V Praze dne 24.10.2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Lokální politický proces v obci Liběchov" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 3.4. 2012

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Václavu Bubeníčkoví, Ph.D. za odborné vedení, rady a připomínky, které mi poskytl v průběhu vypracování diplomové práce.

Lokální politický proces v obci Liběchov

Local Political Process in the Municipality of Liběchov

Souhrn

V předkládané diplomové práci je řešena problematika politického procesu v obci Liběchov. Zkoumání politického procesu spočívá v identifikaci faktorů ovlivňujících jeho charakter. Mezi tyto faktory patří zejména hlavní socioekonomické ukazatele a jejich vliv na vývoj lokální politiky, chování hlavních aktérů politického procesu v obci (lokální politické subjekty, podnikatelské subjekty, zájmové skupiny apod.) a vzájemné vztahy těchto subjektů. Na základě analýzy zmíněných faktorů ovlivňujících místní politický systém a komparace lokálních výsledků komunálních voleb od roku 1994 do roku 2010 byl následně definován charakter lokálního politického procesu.

Politický proces v obci Liběchov je porovnáván s teoretickými modely lokální demokracie a politických systémů na místní úrovni. V práci je dále identifikován proces utváření kandidátních listin volebních stran a formování komunálních koalic a mechanismus lokálního stranického systému.

Při vypracování práce byl využit výzkumný přístup, který zohledňuje odlišnosti politického procesu v obcích různých velikostních kategorií. Tato diplomová práce má charakter případové studie. Data byla sbírána za použití zejména dvou základních technik, a sice studiem dokumentů a dotazováním.

Summary

The presented thesis is dealing with the political process issue in the municipality of Liběchov. The investigation of the political process is based on the identification of factors affecting its character. Socio-economic indicators and their influence on local policy, the behavior of the main actors of the political process in the community (local political bodies, businesses entities, interest groups, etc.) and the relationship between those entities are the main factors. Based on the analysis of the presented factors influencing the local political system and on the local comparison of the results of

municipal elections since the year 1994 to 2010 was subsequently defined the character of the local political process.

The political process in the village Libechov is compared with the theoretical models of local democracy and political systems at the local level. The Thesis also identified the formation of the candidates of political parties and the formation of local coalitions and the mechanism of the local party system.

During the developing the Thesis a research approach was utilized, that took into account the differences in the political process in the municipalities of a different size categories. This Thesis has a character of a case study. The data were collected using two basic techniques, namely the study of documents and questioning.

Klíčová slova: Liběchov, politický proces, komunální volby, volební strany, lokální stranický systém, komunální koalice

Keywords: Libechov, political process, local elections, local political party, local party system, local coalition

Obsah

1. Úvod.....	10
2. Cíl práce a metodika	12
2.2. Index efektivního počtu stran	13
2.1. Index plurality.....	14
3. Přehled řešené problematiky.....	15
3.1. Politický proces.....	15
3.2. Obec a samospráva	16
3.2.1. Zastupitelstvo.....	18
3.2.2. Rada	19
3.2.3. Starosta a místostarosta.....	20
3.2.4. Obecní úřad.....	21
3.2.5. Velikostní typy obcí.....	21
3.3. Politické systémy na lokální úrovni.....	22
3.4. Typologie lokálních politických systémů	24
3.4.1. Model A: Neparticipativní model.....	26
3.4.2. Model B: Apoliticko-demarchistický model	26
3.4.3. Model C: Konsenzuální model	27
3.4.4. Model D: Kompetitivní model.....	28
3.5. Komunální volby	28
3.5.1. Funkce a cíle voleb	29
3.5.2. Volební obvod a forma kandidatury	30
3.5.3. Struktura hlasu	30
3.5.4. Volební klauzule a volební formule.....	31
3.5.5. Volební strany, nezávislí kandidáti.....	32
4. Charakteristika obce a jejích hlavních socioekonomických ukazatelů obce a jejich vliv na vývoj lokální politiky	34
4.1. Historie.....	34
4.2. Územně-správní začlenění	37
4.3. Socioekonomická charakteristika	38
5. Aktéři politického procesu v obci a jejich vzájemné vztahy	41
5.1. Josef Povolný.....	41
5.2. Josef Ulman	42
5.3. Sdružení nezávislých kandidátů Pro Liběchov a Ješovice.....	43
5.4. Sdružení nezávislých kandidátů ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE	44
5.5. Rodina Homolkova	45
5.6. Svaz skautů a skautek, Přístav Modrá Kotva Liběchov.....	45
5.7. Jaromír Kubec.....	46
5.8. Sportovní klub Liběchov	47
5.9. Ješovický posel	48
6. Komparace lokálních výsledků komunálních voleb od roku 1994 do roku 2010	49
6.1. Analýza komunálních voleb v roce 1994	49
6.2. Analýza komunálních voleb v roce 1998	51
6.3. Analýza komunálních voleb v roce 2002	53
6.4. Analýza komunálních voleb v roce 2006	55
6.5. Analýza komunálních voleb v roce 2010	56
6.6. Štěpící linie	57
6.8. Pluralita lokálního politického spektra	59

6.9. Lokální model demokracie v Liběchově	62
7. Závěr	66
8. Seznam literatury	69
9. Přílohy.....	70
9.1. Příloha č. 1: Mapa Liběchova a okolí: hranice města Liběchov.....	70
9.2. Příloha č. 2: Stanovení Liběchova městem.....	71

Seznam tabulek:

Tabulka č. 1: Typologie lokálních modelů demokracie	26
Tabulka č. 2: Počet obyvatel Liběchova	38
Tabulka č. 3: Občanská vybavenost Liběchova.....	39
Tabulka č. 4: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo	40
Tabulka č. 5: Vyjíždějící do zaměstnání.....	40
Tabulka č. 6: Volební výsledky Liběchovských komunálních voleb 1994.....	50
Tabulka č. 7: Volební výsledky Liběchovských komunálních voleb 1998.....	53
Tabulka č. 8: Volební výsledky Liběchovských komunálních voleb 2002.....	54
Tabulka č. 9: Volební výsledky Liběchovských komunálních voleb 2006.....	55
Tabulka č. 10: Volební výsledky Liběchovských komunálních voleb 2010.....	57
Tabulka č. 11: Skladba kandidátních listin – komunální volby v obci Liběchov.....	59

Seznam grafů:

Graf č. 1: Kandidáti dle politické příslušnosti a navrhuující volební strany ve volbách do zastupitelstva Liběchova.....	61
Graf č. 2: Zastupitelé dle politické příslušnosti a navrhuující volební strany ve volbách do zastupitelstva Liběchova.....	62

1. Úvod

Místní úroveň demokratického procesu nebývá v centru pozornosti médií ani veřejnosti a ocitá se na okraji zájmu. Lokální úroveň bývá zcela zastíněna národní a nadnárodní politickou úrovní. Pozornost odborné i laické veřejnosti se v období po roce 1989 logicky zaměřovala zejména na transformační proces přechodu od totality k demokracii. Jak píše Jaroslav Čmejrek: „*Je to celkem pochopitelné, protože nejprve bylo třeba se soustředit na politologické aspekty transformačního procesu a na vytváření demokratických struktur a mechanismů v celostátním měřítku. Otázky rozvoje obcí a regionů se začaly dostávat do popředí pozornosti od konce 90. let.*”¹ Zájem o tuto oblast nastartovala zvláště reforma veřejné správy v ČR. Část politologů začala studovat politické procesy na lokální úrovni.

Tato diplomová práce vychází především z *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*². Tato publikace se věnuje problematice existence štěpících linií a jejich vzniku uvnitř malých venkovských obcí, ale také podobám místních politických systémů v těchto obcích a obsahuje několik případových studií. Logickým vyústěním případových studií jsou teoreticky zaměřené práce. Do této skupiny prací lze zařadit především *Komunální koalice a politické modely*³, *Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti*⁴ a *Lokální a regionální politické stranictví v ČR*⁵. Kromě těchto velmi specificky zaměřených studií je důležité zmínit komplexní práce autorů Stanislava Balíka⁶, Jaroslava Čmejřka⁷ a v neposlední řadě také publikaci *Demokracie v lokálním politickém prostoru*⁸. Zejména tyto studie a publikace sloužily jako teoretická opora k této diplomové práci.

¹ Čmejrek, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4. str. 13.

² Čmejrek, J. a kol. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Praha: Kernberg Publishing, 2009, ISBN 978-80-87168-10-4.

³ Jüptner, P. *Komunální koalice a politické modely*. *Politologická revue* č.2, 2004. str.80-101.

⁴ Outlý, J. *Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti*. *Politologická revue* č. 2, 2003. str.17-44.

⁵ Čmejrek, J. *Lokální a regionální politické stranictví v ČR*. In: *II. Kongres českých politologů*. Praha, 5.-6. Zářní 2003. Eds.: Dvořáková, V.; Heroutová, A. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4.

⁶ Balík, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4.

⁷ Čmejrek, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4.

⁸ Čmejrek, J.; Bubeniček, V.; Čopík J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5.

Navzdory výše zmíněným pracím však široká veřejnost, i zásluhou médií, interpretuje komunální politickou úroveň na základě teoretické roviny náležící národní úrovni politické vertikály. Toto je běžné zejména při interpretaci výsledků voleb na komunální úrovni. Výsledky se běžně mechanicky přenášejí na parlamentní úroveň a hodnotí se úspěšnost parlamentních stran. To je možné činit na úrovni velkých měst, jejichž místní politický proces nezřídka odráží ten celostátní. Avšak zejména u malých venkovských obcí, jichž je v České republice většina, je tento přístup mnohdy velmi zkreslující a výsledky těchto komparací bývají chybné.

Analýza se zaměřuje především na aspekty tradice místního demokratického politického procesu a politické kultury, zvláště pak vztahů jednotlivých aktérů politického prostředí v Liběchově, dále pak na analýzu volebních výsledků a utváření kandidátních listin v období 1994 – 2010. Výsledky těchto analýz umožňují celkovou analýzu politického procesu v Liběchově, který je utvářen v rámci legislativní úpravy úrovně místních politických systémů.

2. Cíl práce a metodika

Cíl práce spočívá v identifikaci faktorů ovlivňujících charakter lokálního politického procesu v obci Liběchov (okres Mělník) a charakterizování politického procesu v Liběchově.

Díličními cíli určenými v rámci zvoleného tématu byly: charakteristika hlavních socioekonomických ukazatelů v obci a vyhodnocení jejich vlivu na vývoj lokální politiky, identifikace aktérů politického procesu v obci (lokální politické subjekty, zájmové skupiny, podnikatelské subjekty apod.) a analýza jejich vzájemných vztahů a definování charakteru lokálního politického procesu na základě analýzy vývoje lokálního stranického systému a komparace lokálních výsledků komunálních voleb od roku 1994 do roku 2010.

Při vypracování práce byl využit výzkumný přístup, který zohledňuje odlišnosti politického procesu v obcích různých velikostních kategorií. Tato diplomová práce má charakter případové studie. Data byla sbírána za použití zejména dvou základních technik, a sice studiem dokumentů a dotazováním (neřízené rozhovory).

První část diplomové práce (třetí kapitola) obsahuje literární rešerši. Je formována jako souhrn základních teoretických poznatků o politickém procesu, obcích a jejich orgánech, politickém systému na lokální úrovni, typologizaci lokálních politických systémů a o komunálních volbách.

Praktická část práce je obsažena v kapitolách čtyři, pět a šest. Čtvrtá kapitola práce obsahuje historickou charakteristiku obce Liběchov, její územněsprávní začlenění a analýzu socioekonomických ukazatelů obce a jejich vliv na vývoj lokální politiky. Data pro analýzu socioekonomických ukazatelů byla získána z integrovaného portálu Ministerstva práce a sociálních věcí, z volebního serveru Českého statistického úřadu a z Portálu regionálních informačních servisů.

Pátá kapitola je věnována aktérům politického procesu v obci a jejich vzájemným vztahům. Ke sběru dat pro tuto kapitolu bylo využito techniky dotazování (rozhovory s čelní politickou reprezentací obce). Rozhovory byly zaměřeny na fungování lokální politiky, místní konflikty, štěpící linie a sestavování kandidátních listin.

V šesté kapitole práce je definován charakter lokálního politického procesu na základě analýzy vývoje lokálního stranického systému a komparace lokálních výsledků komunálních voleb od roku 1994 do roku 2010. K provedení analýzy stranického systému a komparace lokálních výsledků komunálních voleb byly použity informace získané

z rozhovorů s místními politickými aktéry, dále pak z volebních materiálů a ze zápisů schůzí zastupitelstva obce.

Pro zachycení vývoje změn stranického systému lze využít metody měření ideologické vzdálenosti stran a fragmentace stranického systému. Avšak přímou aplikací podobných metod na zkoumání lokální úrovně politického procesu lze dojít k chybným závěrům při komparaci podobných politických prostředí.

K analýze lokálního politického procesu byl použit **index plurality** a **index efektivního počtu stran**.

2.2. Index efektivního počtu stran

Pluralitu lokálních politických prostředí lze zachytit měřením roztržitosti stranického systému. Pro demonstraci složité přenositelnosti zmíněných metod na komunální úroveň se nejvíce hodí nejpoužívanější a nejsnadněji interpretovatelný Laakso-Taageperaův **index efektivního počtu stran**, kterým se identifikuje velikost či šíře stranického systému.⁹ A to podle počtu získaných mandátů nebo prostřednictvím volebních výsledků či relativní velikosti volebních stran.

Pro potřeby analýzy lokálního politického spektra byla zvolena interpretace prostřednictvím volebních výsledků. Jedná se o obrácenou hodnotu pravděpodobnosti, že dva náhodně vybraní voliči odevzdali svůj hlas stejnému politickému uskupení – stejné straně.

Vzorec pro výpočet indexu efektivního počtu stran (i_{eps}):

$$i_{eps} = \frac{1}{\sum_{i=1}^n p_i^2}$$

Kde p_i je součtem kvadrátů podílů volebních zisků jednotlivých stran na celkovém počtu odevzdaných hlasů.

⁹ Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5. str. 109.

2.1. Index plurality

Za vhodnější faktor plurality systému lze považovat celkový počet kandidátů na kandidátních listinách všech volebních stran než pouze počet kandidujících politických subjektů. Podíl počtu kandidátů na počtu volených zastupitelů je přesnějším indikátorem plurality než index efektivního počtu stran. Takto zvolený index plurality identifikuje skutečný formát stranického systému – za pluralitní lze pak považovat stranický systém vždy, když počet kandidátů převyší počet volených zastupitelů (index plurality překročí hodnotu 1).¹⁰

Vzorec pro výpočet indexu plurality:

$$i_p = \frac{\text{počet kandidátů}}{\text{počet volených zastupitelů}}$$

¹⁰ Bubeníček, V. Aplikace indexu plurality na lokální politické úrovni. In Sborník prací z mezinárodní vědecké konference Agrární perspektivy XVIII. Strategie pro budoucnost. Praha, 15. – 16. září 2009. Eds.: Svatoš, M.; Lošťák, M.; Zuzák, R. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2009. ISBN 978-80-213-1965-3. str. 396.

3. Přehled řešené problematiky

3.1. Politický proces

Prorok a Lisa definují politický proces následovně: „*Politický proces slouží jako syntetizující, shrnující pojem pro zachycení vývoje, změn, k nimž dochází uvnitř politického systému (při užším vymezení pojmu), nebo zahrnuje i změny samotného politického systému (při jeho širším vymezení). Zároveň je tento pojem i určitým pohledem na realitu, která se v jeho rámci nevnímá staticky, ale dynamicky. Předpokládá se, že jednotlivé systémy a subsystémy, stejně jako vztahy mezi nimi jsou v čase a prostoru proměnlivé, že se vyvíjejí a vzájemně ovlivňují.*”¹¹

Politický proces je pojat jako podmnožina společenského procesu. Jedná se o soubory působení jednotlivců na sebe navzájem nebo soubory jevů existujících v organizaci a struktuře skupin. Ty mění vztahy mezi lidmi jako jednotlivci nebo vztahy mezi jednotlivými součástmi pospolitosti.¹²

Analyzovány jsou nejen změny vztahů v rámci politického procesu, ale i příčiny nebo souvislosti konkrétních změn v rozmanitých úrovních. Tato analýza probíhá na nejrůznějších úrovních, a to jak na úrovni jednotlivců, tak na úrovni sociálních skupin nebo institucí. Podle Adamové a Křížkovského existuje několik typů:

- 1) vývoj osobnosti (intrapersonální),
- 2) mezi dvěma jedinci (interpersonální),
- 3) mezi skupinou a jednotlivci,
- 4) mezi dvěma či více skupinami, vývoj organizace nebo struktur společnosti.¹³

Mezi komponenty, vcházejícími do politického procesu s vlivem na jeho podobu v jeho jednotlivých fázích, lze zařadit jak subjektivní prvky jako city, emoce, činnost a znalosti jednotlivých subjektů, tak i produkty této činnosti jako jsou instituce, nástroje, ideje a vztahy.¹⁴

¹¹ Prorok, V.; Lisa, A. *Politologie*. Čeněk, Dobrá voda, 2003, ISBN 80-86473-31-7. str. 181.

¹² Adamová, K., Křížkovský, L.: *Politologie*. Codex, Praha, 1997, ISBN 80-85963-22-1. str. 329.

¹³ Adamová, K., Křížkovský, L.: *Politologie*. Codex, Praha, 1997, ISBN 80-85963-22-1. str. 329.

¹⁴ Prorok, V.; Lisa, A. *Politologie*. Čeněk, Dobrá voda, 2003, ISBN 80-86473-31-7. str. 182.

3.2. Obec a samospráva

Obce v soudobém pojetí, alespoň v evropském prostoru (jehož jsou české země, Česká republika nedílnou součástí) ovlivňují především dvě skutečnosti. Historie sídel a pospolitost místních obyvatel a za druhé zidealizovaná až romantická představa sídel a jejich obyvatel s původem v 19. století.

K historickým kořenům dnešní místní samosprávy lze počítat kontinuální tradice českých a dalších evropských sídel, jejichž obyvatelé rozhodovali o některých záležitostech sami či prostřednictvím svých reprezentantů. Tyto historické tradice byly v 19. století podpořeny řadou ahistorických paralel. Řada politických teoretiků se inspirovala ruským *mir*em (rolnická vesnická komunita se společným vlastnictvím spravovaným samosprávou). *Mir* se dostal do pozice utopického modelu i v důsledku toho, že na západě přežívající tradice vesnických komun se společným vlastnictvím půdy neexistovala.¹⁵

Dnes se na místní úrovni setkáváme zejména se dvěma možnostmi interpretace územních společenství obyvatel. Tuto dichotomii *Gemeinschaft* a *Gesellschaft* (česky společenství a společnost) prezentoval na konci 19. století Ferdinand Tönnies. Český překlad však dostatečně nevystihuje německý originál, kde *Gesellschaft* je chápána jako racionalistická a individualistická modernita, vyznačující se soutěživostí, ziskem, sebestředností a instrumentální racionalitou. Naopak pojem *Gemeinschaft*, vyjadřuje obec jako společenství zformované měšťanskými a rolnickými postoji a vychází ze sousedské pospolitosti.

Vymezení obce v podmínkách České republiky značně ulehčuje skutečnost, že se terminologií u obcí v rámci českého politického kontextu zabývá Ústava ČR (Hlava sedmá) a legislativa vztahující se k územní veřejné správě. Článek 99 Ústavy ČR říká: „Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.“¹⁶

V zákoně č. 128/2000 Sb. je obec definována jako základní územní samosprávné společenství občanů, které tvoří územní celek, vymezený hranicí území obce. Obec je veřejnoprávní korporací, hospodařící s vlastním majetkem, dle schváleného rozpočtu. Obec

¹⁵ Balík, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4. str. 27.

¹⁶ Čmejrek, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4. str. 28.

vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese práva a povinnosti z těchto vztahů vyplývajících. Obec také pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.

Obnovení **obecní samosprávy** v roce 1990 bylo sice poněkud ve stínu obnovení pluralitní demokracie a dalších velkých polistopadových změn na národní úrovni, přesto však neodmyslitelně patřilo ke klíčovým krokům transformačního procesu po roce 1989.¹⁷

V České republice již od roku 1990 existovala podpora územní decentralizace a záměr podpořit vznik silných místních samospráv. Tyto změny ovšem neprobíhaly rovnoměrně. Stále setrval zaběhnutý systém dřívější podřízenosti místní správy ústřednímu aparátu (státní moci). Toto bylo umocněno absencí střední třídy, přežívání politické kultury z dob komunistického režimu a nedostatkem zkušeností s řízením obcí, s fungováním místní samosprávy v novém decentralizovaném systému a v přechodu na tržní ekonomiku. Slabost místních samospráv navíc umocňovala roztržitost sídelní struktury České republiky a slabé obecní rozpočty.

Některé z těchto aspektů působí problémy i v současnosti více než 20 let po Sametové revoluci. Došlo sice k drobným změnám v sídelní struktuře (stále však v 80% obcí žije méně než 1 000 obyvatel) a systém financování územní veřejné správy byl upraven (nejmenší obce mají od roku 2008 vyšší příjmy), avšak možnosti místních samospráv u venkovských/malých obcí jsou velmi omezené.

K orgánům obecní samosprávy patří zastupitelstvo obce, které je jejím základním orgánem. O složení zastupitelstva obce rozhodují občané přímo a to v obecních volbách. Mezi další orgány obce patří rada obce, místostarosta, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce.

U obcí, které jsou městysem, se pro jejich orgány používá označení zastupitelstvo městyse, rada městyse, úřad městyse a zvláštní orgány městyse. U měst se pro jejich orgány užívají názvy zastupitelstvo města, rada města, městský úřad a zvláštní orgány města.¹⁸

¹⁷ Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5, str. 37.

¹⁸ Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5, str. 38.

3.2.1. Zastupitelstvo

Základním orgánem obecní samosprávy je zastupitelstvo obce (může jít i o zastupitelstvo města, městského obvodu či městské části). Počet členů zastupitelstva se stanovuje na základě počtu obyvatel, a to tak, aby do 500 obyvatel mělo zastupitelstvo 5 až 15 členů, od 500 do 3 000 obyvatel 7 až 15 členů, od 3 000 do 10 000 obyvatel 11 až 25 členů, od 10 000 do 50 000 obyvatel 15 až 35 členů, od 50 000 do 150 000 obyvatel 25 až 45 členů a nad 150 000 obyvatel 35 až 55 členů.¹⁹ Pro stanovení počtu členů zastupitelstva obce je rozhodující počet obyvatel k 1. lednu v roce, ve kterém se konají volby. Počet členů zastupitelstva se volí podle počtu členů zastupitelstva obce v právě končícím volebním období, neurčí-li zastupitelstvo obce jinak.²⁰

Mandát člena zastupitelstva vzniká zvolením, přičemž ke zvolení dojde ukončením hlasování. Člen zastupitelstva obce složí před zastupitelstvem obce slib a složení slibu potvrdí svým podpisem. Mandát vykonává člen zastupitelstva obce osobně a v souladu se svým slibem.²¹

Naprosto zásadní a neopominutelnou charakteristikou zastupitelské demokracie je tzv. reprezentativní mandát. Jeho podstatou je skutečnost, že reprezentant voličů – v našem „komunálním“ případě zastupitel – není vázán žádnými příkazy, pokyny, nařízenými, a je dokonce povinen hlasovat a svůj mandát vykonávat pouze podle svého svědomí. Není vázán ani subjektem, za nějž kandidoval, ani příkazy a pokyny voličů.²²

Práva a povinnosti člena zastupitelstva jsou upraveny v § 82 respektive § 83 zákona č. 128/2000 Sb. Odtud pramení tři základní práva zastupitele, a sice právo iniciativy, právo interpelace a právo informace. Povinnosti zastupitele jsou dvě: aktivní účast a vyvarovat se střetu zájmů.

Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce. Je mu vyhrazeno schvalovat program rozvoje obce, schvalovat územní plán obce a regulační plán, schvalovat rozpočet obce a závěrečný účet obce, zřizovat trvalé a dočasné

¹⁹ Čmejrek, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4, str. 36.

²⁰ Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Luhanová, M. *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2004, ISBN:80-213-1157-6, str. 43.

²¹ Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5, str. 39.

²² Balík, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4, str. 67.

peněžní fondy obce, zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce, schvalovat jejich zřizovací listiny, rozhodovat o založení nebo rušení právnických osob, schvalovat jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, zakládací smlouvy a stanovy a rozhodovat o účasti v již založených právnických osobách. Zastupitelstvu je také například vyhrazeno vydávat obecně závazné vyhlášky, navrhopvat změny katastrálních území uvnitř obce, stanovit počet členů rady obce, volit z řad zastupitelstva starostu obce, místostarosty, a další členy rady obce a odvolávat je z funkce, určovat funkce, pro které budou členové zastupitelstva uvolněni, zřizovat a rušit výbory atd. Zastupitelstvo rozhoduje také o zrušení usnesení rady obce, jsou-li mu starostou předložena k rozhodnutí.

K platnému usnesení zastupitelstva obce, rozhodnutí nebo volbě je nutný souhlas nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce. Nesejde-li se zastupitelstvo obce po delší dobu než je 6 měsíců tak, aby bylo schopno se usnášet, Ministerstvo vnitra jej rozpustí. Zastupitelstvo se schází dle potřeby, nejméně však jedenkrát za 3 měsíce, a to v územním obvodu obce. Zasedání zastupitelstva je veřejné. Obecní úřad informuje o místě, době a navrženém programu zastupitelstva obce. O průběhu zasedání zastupitelstva se pořizuje zápis, který podepisuje starosta nebo místostarosta a určení ověřovatelé.²³

3.2.2. Rada

Rada obce je výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti obce. Volí ji zastupitelstvo. Zastupitelstvu obce je tedy rada obce ze své činnosti odpovědná. Rada obce rozhoduje v oblasti přenesené působnosti, pouze stanoví-li tak zákon.

V obcích, kde se rada nevolí, vykonává starosta pravomoc rady obce, s výjimkou věcí, které zákon svěřuje k rozhodování zastupitelstvu obce (rozhodování ve věcech uvedených v § 99 odstavci 2 písmeno c), d), f), j a l).²⁴ Rada obce je tvořena starostou, místostarostou (místostarosty) a dalšími členy rady. Počet členů rady je vždy lichý, a pohybuje se v intervalu 5-11. Rada se usnází nadpoloviční většinou členů. Rada obce se nevolí v obcích, jejichž zastupitelstvo má méně než 15 členů.

Poklesne-li v průběhu funkčního období počet členů rady obce pod pět a na nejbližším zasedání zastupitelstva obce nebude doplněn alespoň na pět, vykonává od tohoto okamžiku její pravomoc zastupitelstvo obce, které může rozhodování o

²³ Čmejrek, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4, str. 36-38.

²⁴ Zákon č.128/2000 Sb.

záležitostech obce svěřit zcela nebo z části starostovi. Činnost rady obce končí i v případě, že v průběhu funkčního období poklesne počet členů zastupitelstva pod 11 a na uprázdněné mandáty nenastoupí náhradníci. Funkce rady obce vykonává v takovém případě zastupitelstvo obce, které může svěřit plnění některých úkolů rady starostovi. Jestliže v průběhu funkčního období přesáhne počet členů rady jednu třetinu počtu členů zastupitelstva, aniž počet jeho členů poklesne pod 11, rada plní nadále své funkce.²⁵

Rada obce se schází ke svým schůzím podle potřeby, její schůze jsou neveřejné. Rada obce je schopna se usnášet, je-li přítomná nadpoloviční většina všech jejích členů; k platnému usnesení nebo rozhodnutí je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech hlasů. Rada obce pořizuje ze své schůze zápis, který podepisuje starosta spolu s místostarostou nebo jiným radním. Rada obce připravuje návrhy pro jednání zastupitelstva obce, je jí vyhrazeno zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu a provádět rozpočtová opatření v rozsahu stanoveném zastupitelstvem obce.²⁶

3.2.3. Starosta a místostarosta

Nejviditelnějším orgánem obecního zřízení je starosta. Jde o paradox. Starosta zastupuje obec navenek, sám je spíše orgánem bez pravomocí. Nemá povahu statutárního orgánu, je součástí rady. Musí tedy úkony vyžadující schválení zastupitelstvem nebo radou činit až po jejich schválení. V opačném případě jsou neplatné, starosta se dokonce vystavuje nebezpečí trestně i občanskoprávní odpovědnosti.²⁷ Starostu spolu s místostarostou volí zastupitelstvo obce ze svých řad. Starosta i místostarosta musejí být občany České republiky.

Starosta jmenuje a odvolává se souhlasem ředitele krajského úřadu tajemníka obecního úřadu. Dále starosta odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce, zabezpečuje výkon přenesené působnosti v obcích. Tam kde není tajemník obecního úřadu, rozhoduje starosta o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce, plní další úkoly stanovené zákonem a plní obdobné úkoly jako statutární orgán zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči uvolněným členům zastupitelstva

²⁵ Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5. str. 43-43.

²⁶ Čmejrek, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4. str. 36-38.

²⁷ Balík, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4. str. 74.

a tajemníkovi obecního úřadu. Je-li starosta ze své funkce odvolán nebo se funkce vzdal a není-li současně zvolen nový starosta, vykonává jeho pravomoc až do zvolení starosty místostarosta, kterého určilo zastupitelstvo obce k zastupování starosty.²⁸

Možná nejsilnější kompetencí starosty je pravomoc řídit zasedání rady obce a zastupitelstva obce. Velmi často totiž rozhoduje o výsledku jednání možnost určovat věci, o nichž se bude jednat a stanovovat pořadí jednotlivých bodů zasedání.

3.2.4. Obecní úřad

Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou, tajemníkem obecního úřadu a zaměstnanci obce zařazené do OÚ. V krajním případě má obecní úřad dva „členy“ – místostarostu a starostu, a to tam, kde nemá obec žádné zaměstnance zařazené do OÚ.

Obecní úřad se může členit na odbory, o rozdělení rozhoduje rada, tam, kde není zřízena, zastupitelstvo. OÚ plní v samostatné působnosti obce úkoly, které mu uloží zastupitelstvo a rada. Dále vykonává státní správu v oblasti přenesené působnosti.

Zastupitelstvo může zřídit své iniciativní a kontrolní orgány v podobě výborů. Zastupitelstvo má povinnost zřídit dva výbory – kontrolní a finanční. Předsedou výboru musí být vždy zastupitel, počet členů výboru musí být lichý.²⁹

3.2.5. Velikostní typy obcí

Vzhledem k původnímu obecnému zadání diplomové práce: „Analýza politického procesu na malé obci do 3 000 obyvatel“ a následnému výběru obce Liběchov, která se svým počtem 1 034 obyvatel³⁰ řadí k venkovským obcím, je důležité definovat kritéria pro vymezení malých či venkovských obcí.

V zásadě se pro vymezení venkovských obcí užívají tři přístupy. První z nich je založen na kritériu počtu obyvatel daného sídla. V podmínkách České republiky se za hranici oddělující venkovské obce a města tradičně pokládalo 2 000 obyvatel. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) zvýšil tuto hranici na 3 000 obyvatel. Při pokusech

²⁸ Čmejrek, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4, str. 39.

²⁹ Balík, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4, str. 78.

³⁰ k 1. 1. 2011

definovat venkovský prostor se v praxi lze setkat s oběma hranicemi, ale i s hranicí 1 000 obyvatel a dokonce i s dalšími hranicemi.³¹

Druhý přístup je těsně spjat s prvním přístupem. Ten je založen na formálním hledisku. Za venkov se dle tohoto přístupu pokládají sídla, která nejsou městy. V České republice k 1. 1. 1998 bylo 5 737 neměstských obcí (91,9 % z tehdejšího celkového počtu 6 242 obcí), v nichž žilo 2 988 993 obyvatel (28,8 % obyvatelstva). Nejvyšší podíl obyvatel venkovských obcí byl v krajích Středočeském, Jihlavském a Olomouckém. Neměstské obce zabíraly 7,6 % rozlohy státu. V dalším desetiletí se tato čísla poněkud posunula, zejména proto, že hranice 3 000 obyvatel byla v roce 2006 do jisté míry revitalizována novelizací zákona o obcích. Zákon č. 234/2006 Sb. umožnil rehabilitaci historických měst bez ohledu na počet jejich obyvatel a další podmínky.³²

Třetí přístup je založen na hustotě zalidnění. Podle metodiky OECD, kterou používá i Eurostat, se za venkovské pokládají obce s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel na 1 km². V podmínkách České republiky se však při vymezování venkovského prostoru ve strategických dokumentech obvykle uplatňuje úroveň 100 obyvatel/km². Venkov pak je definován jako území základních územních správních celků (obcí), které mají hustotu zalidnění či osídlení nižší než 100 obyvatel/km². Těchto obcí bylo k 1. 1. 1998 v České republice 4 995, tj. 80 % z tehdejšího celkového počtu 6 242 obcí. Jejich rozloha dosahovala 59 391 km², tj. 75 % rozlohy státu. V těchto obcích však žilo pouze 2 299 093 obyvatel, tj. 22,3 % státu.³³

3.3. Politické systémy na lokální úrovni

K průkopníkům v oblasti klasifikace velikostních kategorií obcí z hlediska problematiky lokální politiky patří P. Jüptner.

V článku Komunální koalice a politické modely rozlišuje čtyři základní velikostní kategorie obcí. Komunální politika, jako úroveň politického systému, při bližším pohledu nevykazuje jednotné rysy a nelze ji zkoumat jako jeden celek – jedná se o tisíce nezávislých mikrosvětů. Při vyhledávání určitých shodných atributů těchto systémů musí

³¹ Čmejrek, J. a kol. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Praha: Kernberg Publishing, 2009, ISBN 978-80-87168-10-4. str. 9.

³² Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5. str. 90.

³³ Čmejrek, J. a kol. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Praha: Kernberg Publishing, 2009, ISBN 978-80-87168-10-4. str. 10.

být komunální systémy rozděleny minimálně do čtyř kvalitativně odlišných typů, které se od sebe odlišují zejména svojí velikostí.³⁴

První kategorií jsou **nejmenší obce**. Horní hranice je stanovena na 1 700 obyvatel. V těchto politických systémech neřídka kandidují pouze nezávislí kandidáti a jejich sdružení, formálně zde existují často maximálně dvě politické strany (jedná se zejména často o KSČM, KDU-ČSL, případně ODS). Strany mají v těchto obcích zanedbatelný počet členů a neřídka se formují a zakládají těsně před volbami a fungují v některých případech spíše na spolkové než politické bázi. I většina kandidátů politických stran jsou „nezávislí kandidáti“ a ke „svým“ stranám se vůbec nehlásí, na jakoukoli příslušnost ke kandidátním listinám se okamžitě rezignuje a zapomíná. Samosprávě nejmenších obcí tak zpravidla vládou nezávislí kandidáti v nejrůznějších podobách – jako jednotlivci, sdružení nebo nezávislí na kandidátkách stran. V těchto obcích převládá názor, že zastupitelský mandát by měli obdržet kandidáti s největším počtem hlasů bez ohledu na příslušnost ke kandidátní listině. V nejmenších obcích z obcí této kategorie se toto promítá do povahy kandidátních listin – všichni zájemci o zastupitelské křeslo často kandidují jako individuálně navrhovaní nezávislí kandidáti. Druhou kategorií jsou **obce menší střední velikosti**. Ta je stanovena intervalem 1 701 - 9 000 obyvatel. V obcích této velikostní kategorie se láme poměr mezi nezávislými kandidáty a politickými stranami – se vzrůstající velikostí obcí v tomto rozmezí začínají kandidáti politických stran porážet své nezávislé kolegy. Do množiny politické strany jsou však započítány i komunální nebo regionální strany. Třetí kategorie obcí: **obce větší střední velikosti** je vymezena intervalem 9 001 - 45 000 obyvatel. Zastupitelstvům obcí této kategorie již dominují politické strany, jejichž kandidáti jsou převážně registrovaní členové. V **největších obcích** (spodní hranice obyvatel této skupiny obcí je 45 000) již zcela dominují politické strany, nezávislí kandidáti a sdružení nezávislých kandidátů se v těchto typech komunálních politických systémů již nevyskytují.³⁵

³⁴ *Ideální by bylo vymezení desítek typů těchto systémů, rozdělení do čtyř skupin umožňuje pouze nejnужnější orientaci.*

³⁵ *Jüptner, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č.2, 2004. str. 83-95.*

3.4. Typologie lokálních politických systémů

Jako primární definiční kritérium pro typologizaci venkovských obcí z hlediska lokálních modelů demokracie lze s úspěchem použít způsob sestavování kandidátních listin.³⁶ Vychází se z předpokladu, že způsob sestavování kandidátních listin je predeterminován zavedenými vzorci chování (způsobem dosahování konsenzu) a mechanismem stranického systému v konkrétním komunálním politickém prostředí a v malých obcích patří mezi hlavní předvolební (a někdy i jediné „politické“) aktivity. Současně se předpokládá, že model sestavování kandidátních listin jako atribut vedení volebního boje je v malých obcích natolik specifický, že ho lze použít pro vymezení jasné hranice mezi kategoriemi malých a větších obcí.³⁷

Zohledňovány jsou i další kritéria: podoba lokální politiky, velikost obce a zastupitelstva obce, formát stranického spektra, míra participace občanů na politickém životě v obci, způsob formování předvolebních a povolebních koalic a vzorce volebního chování.

Z povahy volebního boje o hlasy voličů – úroveň rivality, a z formátu místního stranického systému na úrovni volební – pluralita systému, vyplývá model předvolebního sestavování kandidátních listin. Tento model je determinován předpokládaným modelem povolebního sestavování místní vlády, vztahem mezi lokální vládou a opozicí (pokud nějaká existuje) a způsobem dosahování součinnosti (konsenzu).

Úroveň rivality a formát stranického systému lze považovat za stěžejní definiční kritéria pro vymezení základních modelů sestavování kandidátních listin, sloužící pro typologizaci a definici místních modelů demokracie v kategorii malých venkovských obcí.

Nejvhodnějším kritériem pro definici charakteru volebního boje na komunální úrovni je úroveň rivality (soutěživosti systému), kterou nelze definovat pouze formátem stranického systému (resp. Koncentrací opozice) a je třeba pracovat i s jinými faktory vyplývajícími z lokálních tradic a místní politické kultury. Úroveň rivality lze v případě malých obcí zúžit na problematiku koordinace procesu sestavování kandidátních listin. Dle

³⁶ *Způsobem sestavování kandidátních listin je označován proces organizace (či konkrétněji koordinace) kandidatury – nikoli tedy proces strukturního uspořádávání konkrétních kandidátních listin.*

³⁷ Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5. str. 155.

úrovně rivalryy pak rozlišujeme mezi kooperativním a nekooperativním modelem sestavování kandidátních listin.³⁸

Tyto dva modely se liší zejména v míře soutěživosti. Tu však nelze spatřovat vždy na první pohled. Kooperativnost a nekooperativnost jsou pojmy, které jsou v tomto případě považovány za lepší a přesnější označení než soutěživost a nesoutěživost. Užitím těchto pojmů, by mohlo dojít k zavádějícím závěrům, kdy by mohlo být předpokládáno pluralitní prostředí místní demokracie. To však nemusí být podmínkou.

Z hlediska formátu stranického systému lze určitý lokální systém stran vymezit jako pluralitní či nepluralitní. Za určující faktor plurality systému je považován celkový počet kandidátů na kandidátních listinách všech volebních stran a nikoli pouze počet kandidujících stran.

V souladu s indexem plurality, za pluralitní systém lze označit i systém, ve kterém se vyskytuje jen jediná strana, což je z hlediska obecné teorie stranických systémů nepřijatelné. Osamocená volební strana většinou neplní úlohu klasického politického subjektu a její role často končí vyhlášením volebních výsledků. Určitý systém je tedy deklarován za pluralitní vždy, když počet kandidátů převyšuje počet rozdělovaných zastupitelských křesel (velikost volebního obvodu). Důležité je i rozdělení pluralitních politických prostředí na „skutečně“ pluralitní ($i_p \geq 2$) a semipluralitní ($1 < i_p \leq 2$), v souladu s definicí indexu plurality.³⁹

Z kombinací definovaných kritérií vychází typologie lokálních modelů demokracie (viz tabulka č. 1). Tato typologie rozděluje obce do čtyř kvalitativně odlišných skupin:

- 1) model A: nepluralitní systém + nekooperativní model,
- 2) model B: nepluralitní systém + kooperativní model,
- 3) model C: pluralitní systém + kooperativní model,
- 4) model D: pluralitní systém + nekooperativní model.

³⁸ Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5. str. 155-156.

³⁹ Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5. str. 156.

Tabulka č. 1: Typologie lokálních modelů demokracie

	nekooperativní strategie ⇒		kooperativní strategie ⇐		index plurality
nepluralitní systém ⇓	A neparticipativní model		B apoliticko-demarchistický model		(kandiáti/zastupitelé ≤ 1)
pluralitní systém ⇑	D kompetitivní model	semipluralitní (D1)	semipluralitní (C1)	C konsenzuální model	(1 < kandidáti /zastupitelé < 2)
		pluralitní (D2)	pluralitní (C2)		(kandidáti/zastupitelé > 2)

Zdroj: Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5

3.4.1. Model A: Neparticipativní model

První model A tvoří skupina obcí, ve kterých se setkáváme s nepluralitním stranickým systémem a nekooperativní strategií místních politických aktérů. Jde zejména o obce, kde nezájem místních obyvatel o lokální politiku dosáhl takové úrovně, že ohrožuje setrvání vlastní autonomie municipality. S modelem A se lze často setkat v obcích, jejichž minulá zastupitelstva zadlužila místní samosprávu do té míry, že žádný z místních občanů nemá zájem a odvahu převzít vedení obce z důvodů následné kritiky své osoby od spoluobčanů. Jedním z hlavních ukazatelů nezdravého stavu místního politického systému je konání opakovaných či dodatečných voleb. Předvolební aktivity se směřují na sestavení alespoň nějaké kandidátní listiny a týkají se obvykle jen několika obyvatel obce, kterým zachování samostatnosti obce není lhostejné. Možnosti ke zlepšení situace v těchto obcích není mnoho. Většinou se jedná o poslední vývojové stádium, po kterém následuje zánik obce a její následné připojení k sousední obci.⁴⁰

3.4.2. Model B: Apoliticko-demarchistický model

Do skupiny apoliticko-demarchistického modelu patří obce, v nichž kandiduje jen jeden politický subjekt. Počet kandidátů zpravidla nepřesahuje počet volených zastupitelů. Výsledky voleb jsou tudíž dopředu dané. Sestavování kandidátních listin připomíná spíše nábor členů zastupitelstva, jelikož cílem voleb je zejména obsazení zastupitelských křesel

⁴⁰ Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5. str. 157-158.

za účelem zachování existence lokální vlády. Popsaný model slouží jako výchozí bod pro potenciální budoucí kvalitativní evoluci místního stranického systému. Funkce starosty bývá neuvolněná a bývá chápána jako jakýsi „Černý Petr“.

Nezájem o kandidaturu v komunálních volbách vede na druhé straně v některých případech k postupnému přebírání moci některou z místních zájmových skupin. Hlavním rozdílem mezi modelem A a modelem B je, že občanům není lhostejný osud obce. Nezájem o kandidaturu do zastupitelstva obce je v těchto případech vysvětlován jako spokojenost místních obyvatel se stávajícím vedením. S trochou nadsázky lze tvrdit, že funkční model některých politických systémů se přibližuje tomuto modelu politického řízení. Zastupitelstvo jen vykonává vůli místních občanů a každé rozhodnutí prochází nejdříve určitým mechanismem obecného schválení komunitou.

Apoliticko-demarchistický model je spíše teoretickým modelem. Lze předpokládat, že v obcích s bohatým spolkovým životem má funkční model daného politického systému tendence k větší pluralitě politického systému.⁴¹

3.4.3. Model C: Konsenzuální model

Konsenzuální model C zahrnuje obce s pluralitním stranickým systémem (viz tabulka č. 1). V tomto systému dochází k zavádění kooperativní strategie při dosahování konsenzu. Lze jej považovat za rozvinutější verzi systému B. Model je význačný svým pluralitním prostředím, avšak formát volebního boje je spíše kvazikonkurenční než kompetitivní. Samotné volby evokují druh kolektivní hry. Úroveň rivality s trochou nadsázky dosahuje asi takové výše jako při fotbalovém zápase na úrovni okresního přeboru. Z hlediska dominantního rozporu mezi dvěma formami společenského soužití převládá koncept *Gemeinschaft*. Obce patřící do této skupiny se vyznačují bohatým spolkovým životem (viz model B).

V místním politickém prostoru se daný model promítá zejména do vysoké volební účasti a také do způsobu kandidatury. Ve většině obcí, které lze zařadit do tohoto modelu, kandidují samostatně kandidující nezávislí kandidáti, jejichž kandidatura bývá centrálně koordinována. Zastupitelstvo obce se stará o kulturní život v obci (pořádá společenské a

⁴¹ *Volně dle: Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5. str. 158-159.*

sportovní akce). Volba starosty probíhá na základě domluvy (opět se jedná o princip „Černého Petra“) a starosta je vždy zvolen jednomyslně.⁴²

3.4.4. Model D: Kompetitivní model

Od předešlých modelů se skupina D odlišuje především vyšší mírou rivality. Ta se projevuje zejména v průběhu předvolebního boje. Cílem voleb již není jen ustanovení jakéhokoliv zastupitelstva, ale získání respektive udržení kontroly nad vedením obce. Tomu odpovídá i typ volebního boje, který leckdy nabývá kompetitivního charakteru, a typ vytvořených exekutivních koalic. Většinou se jedná o minimální vítězné koalice. Škála stranických systémů v této skupině je natolik rozsáhlá, že se vymyká možností úzkého vymezení všech případných variant. Lze se setkat se systémy, kde kandidují pouze nezávislí kandidáti, a na opačném pólu těchto systémů může být vyvinutý pluralitní systém, který lze bezvýhradně označit jako stranický.

Pluralitní prostředí v těchto systémech přispívá k tendenci odlišovat volební nabídky. V méně rozvinutých systémech je komparativní výhoda spatřována zejména v personálním obsazení kandidátních listin. V těch rozvinutějších pak neřídka existují podstatné rozdíly ve volebních programech.

Tento model se přibližuje politickým systémům větších obcí. S kompetitivním modelem demokracie se lze setkat v těch malých obcích, v nichž dochází ke konfrontaci alespoň dvou skupin s odlišnými představami rozvoje obce. Častým indikátorem modelu D jsou v malých obcích opakované volby. Velikost zastupitelstev v malých obcích se totiž většinou pohybuje mezi sedmi až devíti zastupiteli. Jsou-li volební výsledky obou soupeřících skupin vyrovnané, opoziční skupina povětšinou drží vítěznou skupinu v šachu, jelikož položením svých mandátů může vyvolat konání nových voleb.⁴³

3.5. Komunální volby

Nedílnou součástí demokratického politického procesu jsou volby. Je to právě tato instituce tajných, svobodných, přímých, pravidelných, rovných, soutěživých a

⁴² Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5. str. 159-160.

⁴³ Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5. str. 161.

všeobecných voleb, ve které se stává zásadním a nejdůležitějším politickým aktérem občan – volič. „Volební systém pak vykonává úlohu mechanismu, který transformuje volební výsledky odrážející volební preference voličů do konkrétní podoby voleného zastupitelského orgánu.“⁴⁴ V případě komunálních voleb do obecního zastupitelstva. Volby do zastupitelstev obcí v České republice upravuje zákon č.491/2001 Sb.

Právo být volen a volit, tj. pasivní a aktivní volební právo, je upraveno v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb. Volit do zastupitelstva obce má právo občan obce (státní občan České republiky) v obci přihlášený k trvalému pobytu starší osmnácti let. Mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, přiznává právo volit i občanu jiného státu, který je starší osmnácti let a v obci je přihlášen k trvalému pobytu.⁴⁵

3.5.1. Funkce a cíle voleb

Cíle a funkce demokratických voleb je možné rozčlenit do čtyř základních skupin: zajištění reprezentace, vznik vládnoucí většiny, poskytnutí legitimacy a umožnění participace občanů. **Zajištění reprezentace** je základní úlohou voleb. Svrchované postavení občanů je pramenem veškeré státní moci. V zastupitelské demokracii se předpokládá ustanovení zastupitelského sboru, jemuž jsou svěřeny do správy věci veřejné. Pluralismus společnosti odráží skladba reprezentativního orgánu. Politicky nejakceptovatelnější možnosti reprezentace představuje **vznik vládnoucí většiny**. Ta je založená na většinové podpoře voličů. Integrace odlišných názorů snižuje úroveň rivality a umožňuje zefektivnění rozhodovacího procesu. Důležité je i ustanovení opozice, ta zabezpečuje kontrolní funkci nad činností vlády. Voliči vyjadřují svoji podporu **poskytnutím legitimacy** zvolené politické reprezentaci. Je možné říci, že tak v důsledku legitimizují i celý politický systém. Děje se tak umožněním participace občanů na politickém procesu a možností výběru mezi odlišnými politickými programy a politickými stranami, svými hlasy voličstvo vyjadřuje preference. Tím je posílena komunikace mezi veřejností a politickou elitou. Formuje se tak politická kultura a politická socializace.⁴⁶

44 Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Luhanová, M. *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2004, ISBN:80-213-1157-6. str. 87.

45 Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5. str. 59.

46 Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Luhanová, M. *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2004, ISBN:80-213-1157-6. str. 88.

3.5.2. Volební obvod a forma kandidatury

Volební obvod je možné definovat jako soubor voličů v přítomnosti převážně vymezený příslušností k určitému území, který volí zastupitele přidělené volebnímu obvodu. Velikost volebního obvodu se měří počtem volených zastupitelů. Dle tohoto pohledu se volební obvody dělí na jednomandátové a vícemandátové. Ve vícemandátových volebních obvodech je dosahováno rozložení politických sil ve společnosti, které více odpovídá skutečnosti.⁴⁷ Obec tvoří jeden volební obvod. Zastupitelstvo může ze své pravomoci vytvořit i více volebních obvodů. V obcích do 10 000 obyvatel se v každém volebním obvodu musí volit nejméně 5 zastupitelů.⁴⁸

„Forma kandidatury upravuje vztahy mezi voliči a kandidáty a kandidáty a nominující stranou. Kandidatura může být personální či mít podobu kandidátní listiny.“⁴⁹

Forma kandidatury se odvíjí podle typu volebního obvodu. V případě komunálního systému v České republice se jedná o otevřené kandidátní listiny, kde má volič možnost hlasovat pro konkrétní kandidátní listinu či jednotlivé kandidáty nebo může kombinovat hlasování pro kandidáty z různých listin.⁵⁰

3.5.3. Struktura hlasu

Český komunální systém je poměrný, a je možné ho označit jako listinný. Definičním znakem listinného systému je existence kandidátních listin, které předloží volební strany voličům. Listinné systémy je možné roztrždit do několika kategorií: přísně vázané kandidátní listiny, vázané kandidátní listiny a volné kandidátní listiny. Ve volných kandidátních listinách má volič k dispozici kombinovaný hlas. První vliv na výběr kandidátů má sice nominující subjekt, ale volič může vybírat kandidáty z různých stran. Volné kandidátní listiny byly ve své čisté podobě používány v komunálních volbách

⁴⁷ Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Luhanová, M. *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2004, ISBN:80-213-1157-6. str. 93.

⁴⁸ Zákon č.128/2000 Sb.

⁴⁹ Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Luhanová, M. *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2004, ISBN:80-213-1157-6. str. 96.

⁵⁰ Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5. str. 55-60.

v České republice v letech 1990-1994. Od té doby jsou používány v modifikované podobě.⁵¹

Svým hlasem vyjadřuje volič své politické názory a preference vzhledem k nabízeným politickým programům. Struktura hlasu je forma transformace odlišných politických preferencí voličů do jednotné podoby hlasování. Kombinované hlasování čili panašování znamená, že volič může kombinovat hlasování pro kandidáty z různých listin bez ohledu na pořadí kandidáta.⁵²

3.5.4. Volební klauzule a volební formule

Volební klauzule, označována také jako uzavírací klauzule nebo umělý práh, je minimální počet hlasů, jehož kandidující subjekt musí dosáhnout k postupu do další fáze skrutinia. V tom dochází k samotnému přerozdělování zastupitelských mandátů. Uplatňuje se zejména v poměrných volebních systémech. Může být dána minimálním procentem hlasů nebo předem určeným minimálním počtem hlasů.⁵³

V České republice je uzavírací klauzule používána ve všech typech voleb založených na principu poměrného volebního systému. Ve všech případech je volební klauzule stanovena hranicí 5%. V komunálních volbách se může volební práh snížit v rámci zájmu zachování politické soutěže. V malých obvodech se často stává, že přirozený volební práh je vyšší než uměle stanovená hranice. Uzavírací klauzule se v těchto případech stává zbytečnou. Takováto situace v podmínkách České republiky nastává zejména u malých obcí.

Pod pojmem **volební formule** se rozumí matematický výpočet, jehož pomocí jsou převáděny volební výsledky na zastupitelské mandáty. Tato matematická formule je nedílnou součástí celého volebního systému a nesmí v žádném případě chybět. Nelze však zaměňovat volební formuli za volební systém samotný.⁵⁴

Volební formule je zakotvena v příslušném volebním zákoně. Dle formulí založených na volebních dělitelích se volební zisky stran postupně dělí danou řadou

51 Balík, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4, str. 59

52 Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Luhanová, M. *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2004, ISBN:80-213-1157-6, str. 98.

53 Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Luhanová, M. *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2004, ISBN:80-213-1157-6, str. 98-99.

54 Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Luhanová, M. *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2004, ISBN:80-213-1157-6, str. 99.

dělitelů a podle vypočtených podílů seřazených dle velikosti se přidělují mandáty jednotlivým stranám. V České republice se nejen v komunálních volbách používá d'Hontova volební formule, pracuje s posloupností dělitel 1, 2, 3, ..., n, kde „n” je počet rozdělovaných mandátů. Vlastnosti každé volební formule závisí především na velikosti volebního obvodu. Obecně lze říci, že čím větší je obvod, tím se zvyšuje proporcionalita výsledků voleb. V menších obvodech se naopak více projevuje vlastnost určité formule.⁵⁵

3.5.5. Volební strany, nezávislí kandidáti

Termín volební strana je používán již od roku 1990. Možnost usilovat o zastupitelské mandáty mají politické strany a jejich koalice i jednotliví nezávislí kandidáti či sdružení nezávislých kandidátů nebo koalice těchto sdružení. Kandidatura nezávislých kandidátů a jejich sdružení je nejčastější formou kandidatury v obcích s nejvýše devítičlenným zastupitelstvem. To vyžaduje od každého kandidáta (nebo sdružení nezávislých kandidátů) sehnání dostatečného počtu podpisů oprávněných voličů pro svoji kandidaturu. Varianta fungující v letech 1990-1994, ukládala získat minimálně 20 hlasů v obcích do 1 000 obyvatel pro nezávislého kandidáta i sdružení nezávislých kandidátů a 30 hlasů v obcích o velikosti 1 001 – 3 000 obyvatel. Od roku 1994 pak minimální počet podpisů z celkového počtu obyvatel obce stanovuje na 4%, nejméně však 25 hlasů absolutně u obcí s počtem obyvatel 501 – 3 000 pro kandidaturu nezávislých kandidátů a 7% podpisů z celkového počtu obyvatel pro sdružení nezávislých kandidátů.⁵⁶ „*Toto opatření je namístě, vezmeme-li v úvahu, že na rozdíl od politických stran neprocházejí tyto subjekty procesem registrace dle zákona, která by měla ověřit vážnost jejich volebních úmyslů.*”⁵⁷

Nezávislí kandidáti a sdružení nezávislých kandidátů zaujímají v komunální politice výrazné postavení a jsou charakteristickým rysem politické scény na místní úrovni. V kategorii nejmenších obcí pak představují jedinou formu politické participace. U

⁵⁵ Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5. str. 58-64.

⁵⁶ Balík, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4. str. 90-91.

⁵⁷ Outlý, J. *Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti*. *Politologická revue* č. 2, 2003. str. 23.

kategorie větších obcí pak často doplňují stranické spektrum. Jejich nezávislost se často projevuje jako výhoda při povolebních koaličních jednáních.⁵⁸

⁵⁸ Čmejrek, J. *Lokální a regionální politické stranictví v ČR. In: II. Kongres českých politologů. Praha, 5.-6. Září 2003. Eds.: Dvořáková, V.; Heroutová, A. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4. str. 277.*

4. Charakteristika obce a jejích hlavních socioekonomických ukazatelů obce a jejich vliv na vývoj lokální politiky

Město Liběchov se nachází 46 km severně od hlavního města Praha v okrese Mělník, ve Středočeském kraji, v blízkosti hranice s Ústeckým krajem. Město leží na pravém břehu řeky Labe, do kterého zde ústí potok Liběchovka. Liběchovem prochází silnice první třídy č. 9 a vychází z něj silnice druhé třídy č. 261 (viz příloha č.1). Liběchov se nachází na území chráněné oblasti přirozené akumulace vod Severočeská křída.

4.1. Historie

Jedná se o město s bohatou historií, která sahá až do období neolitu (5000- 3500 let př. Kr.). Osídlení z této doby dokládá žárový hrob nalezený v místě, kde dnes sídlí základní škola. Dále zde byly nalezeny nádoby vypichované keramiky a kamenné nástroje, které pocházejí z mladší doby kamenné.

Počátek osídlení středověkého jako základu dnešní obce není doložen historickými prameny. Patrně na přelomu 13. a 14. století byl u Labe na zpevněném písčném ostrůvku (jesepu) vystavěn vladycký statek, nejspíše okrouhlá dřevěná tvrz s vodním hrazením, strážící odbočku zemské polabské stezky, směřující vzhůru táhlým dubským úvalem. Protékající bujná říčka Desná (čili - vůči Labi - „zprava přitékající“), později Deštná a Liběchovský potok (Libocher Bach, dnes Liběchovka).⁵⁹

První písemná zmínka o Liběchovu pochází z roku 1311, kdy je v zemských deskách zmínka a rytíři Dominovi z Lubiechowa s jeho syny Jurzatou a Václavem. Místní jméno Liběchov je odvozeno přivlastňovací příponou -ov od osobního jména Luběch. To znamená Liběchův. Z lidového jazykového úzu Libochov, později vznikla i německá podoba slova Liboch.

Další kapitola dějin města Liběchov svým významem překračuje jeho hranice a hraje důležitou roli nejen v historii zemí Českých. Období na počátku 15. století, kdy Liběchov patřil Škopkům z Dubé, konkrétně Jindřichu z Dubé, který byl synem královského hofmistra, byl též přítelem a ochráncem kazatele Jana Husa. Po vyhlášení interdiktů nad Prahou v říjnu 1412 odchází Hus na liběchovskou tvrz a vede odtud spor

⁵⁹ libechov.cz. Z historie Liběchova 2012[online].[cit. 2012-15-02]. Dostupné z [www: http://www.libechov.cz/index.php?nid=856&lid=cs&oid=52138](http://www.libechov.cz/index.php?nid=856&lid=cs&oid=52138)

s pražskými odpůrci. Se zdejšími pobytami je spojena řada jeho spisů např. Výklad, O církvi či Dcerka. V listopadu 1413 Hus opouští Liběchov a uchyluje se na Kozí Hrádek a později na hrad Krakovec. Vylidněním Liběchova během třicetileté války a pozdější germanizací této oblasti došlo k vytlačení této epizody života významného reformátora a myslitele z historické paměti.

Roku 1654 za Hyacinta Karla, hraběte de Villany, vzniká velmi působivá a z dálky pozorovatelná kamenná stavba kostela Sv. Ducha (později také Sv. Hrobu) na viničním kopci nad řekou. Tento kostel tvoří i v současnosti osobité a charakteristické panorama obce. V půli kopce stála samostatná zvonice (zanikla roku 1823 po přístavbě věže kostela, do které byly zvony přeneseny). Okrsek viniční hory byl přestaven italskými mistry do teras ve stylu italských zahrad. Toto impozantní dílo s již opuštěnou vinicí patří rozlohou i objemem použitého kameniva k největším stavebním počínům ve vinařské oblasti Čechy. V současné době je však značně zchátralé.

18. století přináší Liběchovu v osobě vzdělaného, kultivovaného a bohatého šlechtice Jana Jáchyma, hraběte Pachtu, a posléze jeho syna Huberta Karla, jedinečný stavební i hospodářský rozkvět, jehož plody určují tvářnost obce dodnes. Tvrz přestavěna v pohodlný barokní zámek s obdivuhodným citem pro původní stavbu: podkovovité uzavřeno novým barokním obdélným křídlem se *salla terrena*⁶⁰ v přízemí a slavnostním sálem v patře se zahradou v klasicistním stylu. Roku 1730 byla vybudována fara. Vzniká tak pozoruhodný farní patronátní kostel sv. Havla. Nad silným minerálním pramenem na blízké Boží Vodě byla postavena kaple zasvěcená Panně Marii. Část města zvaná Boží Voda byla propojena se zámek proměnnou cestou se stromořadím⁶¹

V roce 1780 byla zbudována Kalvárie, křížová cesta se 14 zastaveními, kolem které byla vysazena lipová alej. Následující rok byly zámecká zahrada, terasa a schodiště kostela osazeny sochami. Některá umělecká díla zvelebující panství pochází od předních evropských umělců. Na výzdobě Liběchova se podíleli mimo jiné císařský dvorní architekt Ferdinand Maxmilián Kaňka, malíři Václav Vavřinec Reiner a Jan Petr Molitor či slavný sochař Matyáš Bernard Braun.

⁶⁰ z italštiny, v renesančním a barokním stavitelství oblíbená velká palácová hala (přízemní sál) otevřená jednou stěnou s arkádami do zahrady

⁶¹ libechov.cz. Z historie Liběchova 2012[online]. [cit. 2012-16-02]. Dostupné z [www: http://www.libechov.cz/index.php?nid=856&lid=cs&oid=52138](http://www.libechov.cz/index.php?nid=856&lid=cs&oid=52138)

V 19. století vlastní panství rod Veithů. Jakub Veith (1758 - 1833), velmi úspěšný podnikatel, průmyslník, výrobce textilií, původně českobudějovický měšťan, posléze povýšený do šlechtického stavu, nechává upravit zámek po velkém požáru v roce 1811 do klasicistní podoby. V zámecké zahradě staví rozlehlou oranžerii a v roce 1823 ke kostelu sv. Ducha nechává přistavit věž - zvonici a rozšiřuje podzemní hrobku. Na Boží Vodě vyrůstá nový lázeňský dům a v roce 1832 byla mezi farou a kostelem vystavěna škola sv. Havla.

Syn Jakuba Veitha Antonín Veith (1793 - 1854) patří k štědrým podporovatelům umění, vědy a kultury. V Liběchově se utváří „Hnízdo romantické doby“. Veithův liběchovský salon po dvě desetiletí hostil nejvýznačnější představitele umělecké a intelektuální elity: Bernarda Bolzana, Františka Palackého, Josefa Jungmanna, F. L. Riegera a mnoho dalších. V obci působí vlivný vlastenecký farář Páter Filip Čermák. Vynikající malíř Josef Navrátil (1798 - 1865) zámek obohacuje velkolepou výmalbou salla terrena a orientálního sálu. S Liběchovem je též spojen význačný český sochař, předchůdce J.V. Myslbeka, původně zámecký kuchař Václav Levý. V blízkých lesích jsou dodnes zachovány jeho rané monumentální romantické skalní skulptury: kaplička Máří Magdalény, Harfenice, Kazatelna, Had, Čertovy hlavy, Klácelka, Blaník.

Na přelomu 19. a 20. století vlastní panství pruská hraběnka von Lippe z Bisterfeldu a Weisenfeldu. Panství v této době spravuje česká pachtýřská rodina Homolků. Po rozpadu Rakouska - Uherska a vzniku Československé republiky v roce 1918 pan Ing. František Homolka od hraběnky von Lippe zanedbané panství kupuje a postupně obnovuje jeho prosperitu.

Po staletí postupující germanizaci severních Čech stal se Liběchov nejjižnější výspou, vzdálenou pouhých několik kilometrů od českého královského města Mělník. V té spojitosti je Liběchov - Liboch přirovnáván k „hrázi na Labi“. Mnichovským diktátem je v říjnu 1938 národnostně smíšená obec (poměr Čechů a Němců 1:1) odtržena od českých zemí a začleněna do Sudetoněmecké župy Velkoněmecké Říše (Reichsgau Sudetenland). Židé jsou deportováni do koncentračních táborů, české obyvatelstvo hrubě diskriminováno a vyloučeno z veřejného života. Zámek slouží jako vojenský lazaret.

V letech 1945 - 1946 obec nuceně opouštějí jednotlivci i rodiny německé národnosti (více jak 50% obyvatel). Uvolněné nemovitosti jsou dosídleny. Dlouhodobé

správní napojení obce na Dubou se po druhé světové válce mění, Liběchov přechází pod správu okresu Mělník. Působnost obce je rozšířena o sousední, dříve samostatné, Ješovice.

V roce 1975, po generální osmileté rekonstrukci zpustlého zámeckého objektu, bylo v jeho prostorách otevřeno Muzeum asijských kultur jako sekce Náprstkova muzea, majetkové součásti Národního muzea v Praze.⁶²

V první polovině 90. let na terasách pod kaplí sv. Ducha a sv. Hrobu po čtyřech stoletích zaniká viniční trať. Výrazně se tak mění krajinný kolorit, v druhé polovině 20. století silně narušený stavbou rozlehlé elektrárny a později dýhárný na protějším břehu Labe.

V srpnu 2002 byl zámek a část obce silně postiženy povodní. Výška vody při zátopě dosáhla v přízemí zámku úrovně 3,2 metru. Po ničivé povodni již pobočka Náprstkova muzea nebyla v zámku obnovena.⁶³

Status města byl udělen 26. dubna 1935 za prvního českého starosty pana Ing. Homolky. V polovině 20. století o něj město přišlo a obnoven byl 23. ledna 2007 na žádost zastupitelstva Liběchova (viz příloha č.2). To bylo učiněno z důvodu možného budoucího vývoje financování municipalit. Např. v Německu je obcím se statutem města přidělována vyšší částka než stejně velkým obcím bez tohoto statutu.

V Liběchově se nachází Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR. Působil zde Mudr. Karel Fortýn, CSc., významný český lékař, autor metody devitalizace rakovinných nádorů.

4.2. Územně-správní začlenění

Město Liběchov v minulosti několikrát změnilo územně-administrativní příslušnost. Od roku 1850 spadal Liběchov do země České, kraje Česká Lípa, politický okres Dubá a soudní okres Štětí. V roce 1855 pak přešel pod správu kraje Litoměřice, když i nadále spadal pod politický okres Dubá a soudní okres Štětí.⁶⁴

Vláda republiky Československé povýšila usnesením ze dne 26. dubna 1935 (K. č. 33.524/1935-7) osadu Liběchov v politickém okrese Dubá na město. V roce 1939 byl

⁶²Rác J. a kol. *Máchův kraj*. Praha, Olympia, 1985. str. 160-162.

⁶³libechov.cz. *Z historie Liběchova 2012*[online].[cit. 2012-16-02]. Dostupné z www: <http://www.libechov.cz/index.php?nid=856&lid=cs&oid=52138>

⁶⁴cisleithanien.eu. *Správní uspořádání Předlitavska 2011*[online].[cit. 2011-20-12]. Dostupné z www: <http://www.cisleithanien.eu/cechy-bohmen/>

Liběchov začleněn do vládního obvodu Ústí nad Labem, politický i soudní okres Dubá v Sudetech. A stal se tak městem ležícím na hranici Sudet a Protektorátu Čechy a Morava. Po konci 2. světové války přešel Liběchov podle dekretu presidenta republiky č.121/1945 Sb. opět pod správu okresu Dubá a soudního okresu Štětí v zemi České.

O čtyři roky později byl Liběchov dle vládního nařízení č.3/1949 Sb. o územní organizaci okresů v českých zemích pod správou Pražského kraje v okrese Mělník. V roce 1960 přešel pod správu Středočeského kraje podle zákona č.36/1960 Sb. o územním členění státu.

V současnosti spadá pod obec s rozšířenou působností Mělník. Pověřený obecní úřad, který v rámci přenesené působnosti vykonává na daném území (do něhož spadá i město Liběchov) státní správu v rozsahu přiznaném obcím s pověřeným obecním úřadem, je rovněž město Mělník. Od roku 2005 patří město Liběchov do mikroregionu Svazek obcí povodí Liběchovky. Dále je členem dobrovolného sdružení obcí Boží Voda.

4.3. Socioekonomická charakteristika

Při sčítání obyvatel v roce 2001 měla obec 974 obyvatel. Nejvíce obyvatel žilo v Liběchově před druhou světovou válkou, a sice 1344. Tento počet se však především v důsledku odsunu německého obyvatelstva (přibližně polovina tehdejšího obyvatelstva) znatelně snížil. V posledních deseti letech se počet obyvatel pohybuje okolo 1 000. Historicky byl Liběchov převážně německý. Převaha obyvatelstva české národnosti se začala projevovat ve 30. letech, kdy byl zvolen historicky první starosta obce české národnosti. Tato převaha byla definitivně stvrzena odsunem německého obyvatelstva. Při sčítání lidu v roce 2001 se k německé národnosti přihlásili jen 2 obyvatelé.

Tabulka č. 2: Počet obyvatel Liběchova

Rok	1932	1971	1981	1991	2001	2011
Počet obyvatel	1 344	1 136	1 145	1 000	974	1 034

Zdroj: ČSÚ

Jak je zřejmé z tabulky č. 3, v obci Liběchov funguje mateřská i základní škola. Základní škola se však v posledních letech potýká se snižujícím se počtem žáků a obec vynakládá na zachování školy nemalé finanční prostředky. V obci je taktéž ordinace

praktického lékaře pro dospělé, byla zde i ordinace praktického lékaře pro děti a dorost. Ta byla uzavřena po odchodu lékařky do důchodu. Ještě v roce 2010 zde bylo obvodní oddělení policie. To však bylo z úsporných opatření uzavřeno i navzdory snaze místních zastupitelů a okolních obcí o zachování oddělení (snížení nájmu na symbolickou 1 Kč, návrh na zaplacení uhlí na topnou sezónu). V obci je v současné době v provozu kanalizace i čistička odpadních vod.

Tabulka č. 3: Občanská vybavenost Liběchova

Technická, kulturní, zdravotní vybavenost a školství	
Mateřská škola	1
Základní škola (1.-9. ročník)	1
Střední odborné učiliště	1
Tělocvična	1
Hřiště	1
Ordinace praktického lékaře	1
Lékárna	1
Veřejná knihovna	1
Veřejný vodovod	Ano
Plynofikace	Ne
Obvodní oddělení policie ČR	Ne
Kanalizace	Ano
Čistička odpadních vod	Ano

Zdroj: <http://www.risy.cz>

Dle sčítání lidu v roce 2001 bylo v obci 520 ekonomicky aktivních obyvatel (viz tabulka č. 4) a míra nezaměstnanosti dosahovala 10,3%. Míra nezaměstnanosti se dlouhodobě pohybuje 2-3% nad okresním průměrem a 1-2% nad celorepublikovou mírou nezaměstnanosti. Více než polovina obyvatel vyjíždí za prací za hranice obce, velká část i za hranice kraje. To je dáno především polohou Liběchova na hranici Středočeského kraje a blízkostí města Štětí, které skýtá mnoho pracovních příležitostí.

Tabulka č. 4: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo

ekonomicky aktivní celkem		520
v tom	zaměstnaní celkem	466
	nezaměstnaní celkem	54

Zdroj: ČSÚ

K největším zaměstnavatelům v Liběchově patří Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR (86 zaměstnanců). Vzhledem k úzkému profilu lidí zaměstnaných v této instituci (vysokoškolsky vzdělaní výzkumní pracovníci) však nemá příliš velký vliv na zaměstnanost v obci.

Tabulka č. 5: Vyjíždějící do zaměstnání

Vyjíždějící do zaměstnání	celkem mimo obec	302
	denně mimo obec	252
	denně mimo obec nad 60 min.	40

Zdroj: ČSÚ

5. Aktéři politického procesu v obci a jejich vzájemné vztahy

5.1. Josef Povolný

Pan Josef Povolný je bývalým starostou obce Liběchov. Tuto funkci vykonával v letech 1990-1999, v zastupitelstvu pak působil až do roku 2002. Byl tak prvním svobodně zvoleným starostou obce po pádu komunistického režimu v České republice.

Podle jeho vlastních slov se dostal k úřadu starosty náhodou po volbách v roce 1990, kdy kandidoval za Občanské fórum. Po prvotní euforii, spojené s prvními svobodnými volbami na komunální úrovni po více než čtyřiceti letech, přišlo po volbách lehké vystřízlivění a zjištění, že do vykonávání úřadu starosty se nikomu ze zvolených kandidátů nechtělo. Pan Povolný k této situaci říká: „Viděl jsem, že se do toho nikdo nehrnul. Já jsem se stal starostou vlastně náhodou. Nebylo to tak, že bych chtěl být starosta. Doslova a do písmene to na mně zbylo. Nikdo si předtím neuvědomil, že ta povinnost bude existovat. A nikomu se to dělat nechtělo. Já jsem se toho v té době nebál. Aby lidé neřekli, že jsme se hrnuli do voleb a teď se nemůžeme dohodnout. Nechtěl jsem, aby se kvůli tomu konaly v Liběchově nové volby. Starostou se tehdy mohl stát kdokoliv.”

Od těchto událostí se pak odvíjelo další působení pana Povolného v obci, kdy byl zvolen starostou i po dvou následujících volbách v letech 1994 a 1998. V říjnu v roce 1999 byl odvolán a v následujících volbách v letech 2002 a 2006 kandidoval neúspěšně. V posledních komunálních volbách již do obecního zastupitelstva nekandidoval.

Politická kariéra tohoto bývalého starosty je velmi pestrá. V prvních demokratických volbách v roce 1990 do obecního zastupitelstva kandidoval za Občanské fórum. V následujících volbách byl na kandidátní listině SNK zapsán jako kandidát číslo jedna. V té době byl členem ODS a členem rady Oblastního sdružení ODS Mělník, jediným z celé obce. Před rokem 1998 ze strany vystoupil zejména kvůli lidem, kteří do strany přicházeli. Jak sám uvádí, nebyl tehdy jediný, kdo ze strany vystoupil. Z osobních důvodů, o kterých raději nechce hovořit, se o situaci kolem jeho vystoupení ze strany více nevyjadřuje. Pouze udává, že se jednalo jednak o dění na celostátní politické scéně a vstupu nových členů do ODS v komunální i celostátní sféře. Následně kandidoval jako nezávislý kandidát a poté jako nezávislý kandidát na kandidátní listině KDU-ČSL a NK. V současné době je sympatizantem a členem KDU-ČSL. Otázku své další možné

kandidatury do městského zastupitelstva v případě oslovení a zájmu okolí nevyklučuje, avšak možnost, že by sám inicioval sestavení kandidátní listiny, považuje za uzavřenou.

S jeho nástupcem, který ho vystřídal na postu starosty, se dodnes baví o dění v obci, i když podle jeho slov nejsou „bůhvíjací“ přátelé. Pan Povolný sleduje dění v obci a pravidelně navštěvuje zasedání zastupitelstva. Na současnou situaci v obci z hlediska práce zastupitelů má pozitivní pohled. Říká, že: „zastupitelé v čele se starostou dělají, co mohou při omezených zdrojích obce. Já myslím, že odvádějí dobrou práci.“ Ke spoluúčasti a zájmu občanů Liběchova má však kritický postoj: „U piva se toho napovídá hodně, ale když je potřeba něco udělat, převládá nezájem. Lidi ani nezajímá co se děje v zastupitelstvu. Na zasedání chodím já a další dva až tři lidé.“

Za největší přínosy pro Liběchov za svého působení ve funkci starosty považuje započetí prací na kanalizaci a čističce odpadních vod. Zahájení diskuze o obchvatu Liběchova, i když se stavba zatím neuskutečnila. A v další řadě připomíná odtržení se od vodárenské společnosti Vodárny Kladno-Mělník, a.s. V současné době mají pod správou místní vodovod čtyři sousední obce: Liběchov, Tupadly, Zimoř a Želízy sdružené do DSO Boží Voda⁶⁵. Obce tak mohou v současné době regulovat ceny vody a udržovat jí tak na nižší úrovni, než kdyby byly závislé odebírat vodu od velkého dodavatele v podobě Vodárny Kladno-Mělník, a.s.

5.2. Josef Ulman

Pan Ulman působí v zastupitelstvu obce již od roku 1998. Je zároveň nynějším starostou. Do úřadu, který vykonává nepřetržitě od roku 1999, byl poprvé navrhnut a zvolen starostou za podpory zastupitelů KDU-ČSL a nahradil tak odvolaného starostu pana Povolného.

Kolem pana Ulmana se v roce 2006 zformovalo SNK Pro Liběchov a Ješovice. Pan Ulman přesvědčil některé kandidáty, aby mu ve vedení obce pomohli a sestavili společnou kandidátní listinu. Za jeho funkčního období byla dokončena kanalizace a čistička odpadních vod a odvrácena hrozba více než dvacetimilionového dluhu souvisejícího právě s výstavbou kanalizace a čističky odpadních vod. V současné době je plně zaměstnán uváděním ČOV⁶⁶ do chodu.

⁶⁵ *Dobrovolné sdružení obcí Boží Voda*

⁶⁶ *Čistička odpadních vod*

Za největší přínosy či úspěchy za dobu vykonávání úřadu starosty lze označit dostavění kanalizace a ČOV a uvedení tohoto zařízení do provozu.

Vzhledem k dlouhé době v úřadu starosty a zejména problematické výstavbě kanalizace a ČOV, se proti osobě starosty utvořila v obci opozice ve formě SNK ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE. Někteří zastupitelé tohoto SNK se odmítli vyjádřit ke stavu politického procesu v Liběchově s odkazem na osobu starosty se slovy: „Já starostovi nevěřím, už nás tolikrát podvedl, zklamal, mockrát nám lhal, že nebudu žádné svoje názory zveřejňovat.“

I přes tento negativní názor na starostu, však zástupce opozice uvádí, že si s SNK Pro Liběchov a Ješovice navzájem nekonkurují. Ze struktury hlasování na zasedání zastupitelstva města však vyplývá opak. To potvrzuje i zastupitel města pan Kubec, který k tomuto dodává: „V předchozích obdobích byly vztahy v zastupitelstvu jiné, utvořila se dobrá parta a vztahy byly vřelejší a vycházeli jsme si vstříc. V novém zastupitelstvu od roku 2010, jsou vztahy odtažitější. Utvořila se opozice, která má na některé věci jiný názor. Jdou si za ním a nejsou moc přístupní kompromisu. Bohužel pro ně máme v zastupitelstvu většinu.“

Vzhledem k napjatým vztahům s opozicí a stížnostem (někdy spíše vulgárním útokům) z řad obyvatelstva, již nejspíše současný starosta v příštích volbách kandidovat nehodlá.

5.3. Sdružení nezávislých kandidátů Pro Liběchov a Ješovice

Sdružení nezávislých kandidátů SNK Pro Liběchov a Ješovice se zformovalo před komunálními volbami v roce 2006. Jedná se o sdružení lidí, kteří kandidovali již v předchozích komunálních volbách. V roce 2006 pak pod vedením starosty Josefa Ulmana jako SNK Pro Liběchov a Ješovice sestavili kandidátní listinu a ucházeli se o přízeň voličů jako celek. SNK bylo založeno s myšlenou, že bude existovat pro rozvoj celého Liběchova (i jeho části Ješovice). Odtud název SNK Pro Liběchov a Ješovice.

Mezi hlavní postavy SNK Pro Liběchov a Ješovice patří současný starosta pan Josef Ulman (starostou obce nepřetržitě od října 1999), místostarosta Roman Kleinert (místostarosta obce od roku 2002 do současnosti) a paní Lenka Staščíková (v zastupitelstvu obce nepřetržitě od roku 1998) a pan Jaromír Kubec (bývalý dlouholetý vedoucí oddílu skautů a skautek, Modrá Kotva Liběchov).

Ve volbách v roce 2006 zaznamenalo toto sdružení masivní úspěch, když obdrželo 89 % všech platných hlasů při volební účasti 60,4 %. Tento výsledek voleb znamenal zisk devíti mandátů v zastupitelstvu obce z devíti možných.

Následující volby v roce 2010 se nesly opět ve znamení vítězství tohoto SNK, když se ziskem 6 mandátů získalo absolutní většinu v zastupitelstvu města. Na druhém místě skončilo SNK ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE se třemi mandáty.

Budoucnost tohoto sdružení je v současnosti nejistá. Někteří kandidáti vzhledem k pokročilému věku již kandidovat nehodlají (udávaje: „je čas aby se toho chopili mladší“) a někteří jsou unaveni dlouhým výkonem funkce. Nástupce a výrazné osobnosti SNK nemá a mladší kandidáti se zájmem o kandidaturu v komunálních volbách se nalézají hlavně na kandidátní listině SNK ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE. I samotní zastupitelé za SNK Pro Liběchov a Ješovice váhají v otázce možného nástupce starosty.

5.4. Sdružení nezávislých kandidátů ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE

SNK ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE, je nově vzniklé sdružení nezávislých kandidátů, které utvořilo samostatnou kandidátní listinu poprvé v komunálních volbách v roce 2010.

Mezi hlavní body zájmu tohoto sdružení patří komunikace respektive její zlepšení a to jak kvalitativní tak kvantitativní. Jak vyplývá z volebního programu, ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE vyzývá občany ke sdělování podnětů, nápadů či připomínek pod heslem: „Zájem je společný“. Zároveň také poukazuje na důležitost informovanosti obyvatel obce a vyzdvihuje důležitost nejen městských webových stránek a úřední desky, ale i lokálních médií a pracovních jednání. Ke komunikaci s občany zároveň využívá internetové sociální síť facebook.com, kde má toto SNK své stránky Šance pro Liběchov a Ješovice. Vzhledem k neochotě zastupitelů města z SNK ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE však lze pochybovat o opravdové snaze o lepší komunikaci a je v ostrém kontrastu s vyjádřením na profilu ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE na facebook.com: „zajímá nás i občan nevolič“.

Mezi další sféry zájmu SNK patří zejména Základní škola. V tomto směru si klade za cíl zachování školy v obci a zvyšování úrovně výuky, dále podporuje mimoškolní aktivity pro děti a mezi cíle tohoto sdružení patří rovněž zapojení vzdělávacího zařízení do dění v obci.

Z hlediska rozvoje obce má SNK ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE za cíl především aktivitu v oblasti dotací z Evropské Unie a dalších fondů. Velmi důležitým aspektem v této oblasti zájmu může hrát i její personální zajištění. Zastupitelkou obce Liběchov za SNK ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE je totiž v současné době Ing. Pavla Veverková, euromanažerka MÚ Mělník. ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE má tak v této oblasti profesionální zastoupení.

5.5. Rodina Homolkova

Homolkovi jsou významnou rodinou, která v Liběchově žije již po několik generací. Pan Ing. František Homolka byl prvním českým starostou obce, jímž se stal v roce 1932. Za jeho úřadování byl Liběchovu udělen statut města.

V současnosti je pro Liběchov významné zejména podnikání rodiny Homolků v zemědělství a v lesnictví (provozují a vlastní místní pilu). Rodina vlastní i místní zámek, vlastnická práva však nárokuje pět členů rodiny a za aktuálního stavu nevypořádaných majetkových poměrů zámek chátrá.

V současné době žádný zástupce této rodiny není členem zastupitelstva města. Poslední aktivita v této oblasti se datuje do roku 2006, kdy byla domluvená společná kandidatura ODS a KDU-ČSL s účastí bývalého starosty pana Povolného. Tato kandidátní listina však byla těsně před volbami stažena. Vzhledem k bohaté minulosti rodiny a nedávného pokusu o kandidaturu však nelze vyloučit možnou budoucí kandidaturu některého zástupce rodu do zastupitelstva obce.

5.6. Svaz skautů a skautek, Přístav Modrá Kotva Liběchov

Modrá Kotva Liběchov je v současnosti jedním z nejaktivnějších spolků v obci. Má 39 členů v několika oddílech od nejmenších dětí až po oddíl Oldskautů, vedený bývalým vedoucím přístavu, panem Jaromírem Kubcem.

Přístav Modrá Kotva Liběchov pořádá každoročně mnoho výprav po České republice a účastnila se i několika zahraničních setkání skautů a skautek. Nejvýznamnějšími zahraničními akcemi, kterých se skauti a skautky z Liběchova účastní, jsou středoevropské Jamboree (velké setkání skautů ze střední a východní Evropy) a

Intercamp. Na této akci se scházejí skauti z USA, Belgie, Velké Británie, Kanady, Nizozemí, Francie, Německa a České republiky.

Modrá Kotva Liběchov má dlouhou a bohatou historii. Oficiální činnost oddílu byla zakázána v roce 1950 a oddíl byl zrušen. Většina členů se nicméně opětovně sešla v místním Sokolu, kde utvořili vodácký oddíl. Členem vodáckého oddílu byl i nynější starosta pan Ulman. V roce 1990 byla činnost oddílu znovu obnovena. O vedení oddílu se dlouhou dobu staral pan Jaromír Kubec. V současnosti se na vedení Přístavu Modrá Kotva Liběchov podílejí i mnozí příbuzní pana Kubce. Členem Přístavu Modrá Kotva (v minulosti vodáckého oddílu) byl i současný zastupitel pan Ing. Janatka a mnozí další.

5.7. Jaromír Kubec

Jaromír Kubec je dlouholetý vůdce místních skautů (jeho činnosti s dětmi je v Liběchově přikládán velký význam, podle vyjádření některých občanů: „nikdo neudělal a nedělá pro děti více než pan Kubec“), zasedal v minulosti i v místním národním výboru a před Sametovou revolucí byl starostou obce. Po revoluci nekandidoval do místního zastupitelstva a situaci v obci detailněji nesledoval, odešel pracovat zpět k Českým drahám, kde pracoval již v minulosti.

V roce 2002 se na popud pana Ulmana (pan Kubec k tomu dodává: „Známe se navzájem dlouhou dobu, můj syn s ním chodil do školy. Požádal mne, abych mu s vedením obce pomohl, a tak jsem souhlasil.“) ucházel úspěšně o hlasy voličů. V následujících volbách již kandidoval společně s panem Ulmanem za SNK Pro Liběchov a Ješovice. Nyní je členem zastupitelstva města Liběchov již třetí volební období po sobě.

Vztahy v zastupitelstvu v letech 2002 až 2010 označuje jako přátelské. V současnosti hovoří spíše o rezervovanějším postoji mezi opozicí a vládoucí stranou. Dodává však, že žádné rozpory s opozičními zastupiteli nemá, některé vedl jako děti ve skautském oddílu. Je tedy logické, že se i u opozičních sil setkává se slušným chováním a respektem.

Mezi největší úspěchy řadí výstavbu školy (ještě před rokem 1989), jak však dodává: „dnes nevíme co s ní, je ve špatném stavu a peníze na opravu nejsou“. Ze současných přínosů pro obec považuje za hlavní dostavbu a spuštění provozu kanalizace a ČOV.

V následujících volbách kandidovat nehodlá vzhledem k vysokému věku (v době příštích komunálních voleb mu bude 80 let). Budoucí situaci v obci vidí skepticky i vzhledem k pravděpodobnému konci současného starosty a nevidí v Liběchově žádnou výraznou osobnost, která by mohla post starosty vykonávat.

5.8. Sportovní klub Liběchov

Občanské sdružení pod názvem Sportovní klub Liběchov vzniklo 16. 09. 1999. Předtím existovalo pod názvem Tělovýchovná jednota Sokol Liběchov, ta byla založena v roce 1921. Jedná se o tradiční organizaci sdružující občany Liběchova a blízkých obcí za účelem tělovýchovy a sportu, organizační, osvětové a hospodářské činnosti a turistiky.

Občanské sdružení navazuje na tradici a původní stanovy Sokola, které jsou pro Sportovní klub závazné dosud. Pod hlavičkou Sportovního klubu Liběchov se sdružují sportovní oddíly fotbalu, stolního tenisu (jedno ze čtyř družstev v okrese Mělník) a aerobik pro ženy a seniorky. Sportovní klub zahrnuje členy od předškolního věku až po seniory. Dále klub sdružuje jednotlivce bez členského vztahu k oddílům, kteří se svou činností snaží být pokračovateli a garanty zachování myšlenek organizované tělovýchovy.

SK Liběchov nemělo téměř po celé sledované období v zastupitelstvu města svého člena. To se změnilo až s komunálními volbami v roce 2010, kdy za SNK ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE úspěšně kandidovala Ing. et Mgr. Vladka Zralíková (zasedá v tiskovém výboru a ve výboru pro mládež, kulturu a sport).

SK Liběchov se v současnosti potýká s nedostatkem financí, za které si z nemalé části může samo občanské sdružení, kvůli velmi nízkým členským příspěvkům a nedisciplinovanosti vlastních členů, kteří členské poplatky často neplatí. O vyšší příspěvky od města Liběchov bojuje prostřednictvím paní Zralíkové v zastupitelstvu obce. Vzhledem ke ztrátovému výhledu obce však není příliš pravděpodobný nárůst příspěvku. V současnosti nicméně SK Liběchov dostává od obce nejvyšší příspěvek ze všech spolků v obci. Na veřejném zasedání zastupitelstva se o výši jednotlivých příspěvků jednalo. V porovnání s jinými položkami v rozpočtu, které jsou finančně o mnoho náročnější (celková suma vydávaná obcí na spolky a sdružení se pohybuje mezi 150 000 až 200 000Kč, přičemž rozpočet Liběchova činí 58 000 000Kč), se problematice financování této oblasti dostalo značné pozornosti.

5.9. Ješovický posel

Občanské sdružení Ješovický posel bylo založeno v srpnu v roce 2009. Sdružení vychází z činnosti zakládajících obyvatel Ješovic, kteří se již dříve angažovali v pořádání akcí pro děti a dospělé. Cílem sdružení je hájení zájmů občanů a především zpříjemnění žití a vyžití v Ješovicích a přilehlém okolí. Občanské sdružení pravidelně pořádá několik kulturních a sportovních akcí (např. Běh Lipovou alejí, Dětský den, Lampionový průvod, Putování za Mikulášem, výlety pro ženy a zajímavosti vědy a techniky, populárně-naučné přednášky). Z řad občanského sdružení Ješovický posel zasedá v zastupitelstvu města předsedkyně sdružení Ješovický posel Ing. et Mgr. Vladka Zralíková.

6. Komparace lokálních výsledků komunálních voleb od roku 1994 do roku 2010

Do prvních svobodných komunálních voleb po pádu komunismu v roce 1990 kandidovalo v obci Liběchov 15 kandidátů. Volilo se přitom 15 zastupitelů. Kandidátní listina byla pouze jedna, a sice pod hlavičkou Občanského fóra.

Po entusiasmu souvisejícím s prvními svobodnými volbami po pádu komunistického režimu, přišlo vystřízlivění v podobě hledání starosty. Nikdo úřad starosty vykonávat nechtěl. Nakonec byl zvolen starostou pan Josef Povolný a místostarostou RNDr. Petr Roth, CSc. Do následujících voleb již pan Povolný vstupoval jako kandidát číslo jedna SNK s vyhlídkou na post starosty.

6.1. Analýza komunálních voleb v roce 1994

V těchto volbách zvítězilo Sdružení nezávislých kandidátů, do zastupitelstva byli zvoleni všichni kandidáti (viz tabulka č. 6). Zvoleno bylo pouze 12 zastupitelů z celkového počtu 15 volených zastupitelů.

Místnímu sdružení nezávislých kandidátů vedených panem Povolným se nepodařilo naplnit kandidátní listinu. Ta byla zaplněna pouze 11 kandidáty, kteří se spolu s jediným nezávislým kandidátem utkali o 15 míst zastupitelů obce. Tento nezávislý kandidát (Gimen Kucej František) byl do zastupitelstva obce Liběchov zvolen, přestože nepřekonal uzavírací klauzuli v úrovni 5 %. V obecních volbách je možné volební klauzuli snižovat v zájmu zachování politické soutěže. Kromě toho se v obecních volbách uzavírací klauzule přepočítává podle počtu obsazených míst na kandidátní listině. Klauzule ve výši 5% tak platí jen pro zcela zaplněné kandidátní listiny.⁶⁷

Starostou byl zvolen pan Povolný Josef. Pan Povolný byl navržen na starostu SNK a vzhledem k absolutní většině SNK v zastupitelstvu byl zvolen. Největší počet hlasů od voličů obdržel taktéž pan Povolný. Skutečnost, že byl po volbách zastupitelstvem navržen na starostu a následně zvolen, lze interpretovat jako vyjádření respektu politické vůle obyvatelstva města Liběchov ze strany jimi zvolených zástupců.

⁶⁷ Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5. str. 57

Místostarostou byl zvolen RNDr. Petr Roth, CSc., v radě obce pak starostu s místostarostou doplnili pánové Bohumír Boštík, Pavel Šantin a paní Ing. Věra Šlechtová.

Jediným kandidátem, který uvedl politickou příslušnost k politické straně, byl zvolený starosta Josef Ulman (ODS). Vzhledem k pozici pana Ulmana v SNK by se nabízelo sestavení kandidátní listiny pod záštitou ODS. Ve skutečnosti by však tento záměr byl neproveditelný. Pan Ulman byl tehdy jediným členem ODS v Liběchově. Ostatní kandidáti za SNK sice politickou příslušnost neuvádějí, nicméně jejich politické smýšlení bylo velmi různorodé a zařazení na kandidátní listinu ODS by pro některé z nich bylo nepřijatelné. Pan Ulman k tomu dodává: „Tehdy byla obec plná komunistů a dodnes jich tu je hodně. Já jsem to nechtěl měnit, zasahovat do toho.”

Toto smýšlení se však týká spíše politického dění na národní a mezinárodní úrovni. Na úrovni komunální je pak spolupráce těchto lidí možná. Je to způsobeno předmětem komunální politiky – v obecním zastupitelstvu se například „pracovitost” nebo „socialismus” nedají snadno rozpoznat a ztrácí svůj význam. Komunální politici často nedisponují žádnou ucelenou doktrínou či ideologií a politické vztahy zakládají na vztazích osobních nebo na nejrůznějších zájmech.⁶⁸

Tabulka č. 6: Volební výsledky Liběchovských komunálních voleb 1994

volební strana	počet kandidátů	počet hlasů		počet mandátů	
		absolutně	v %	absolutně	v %
Gimen Kucej František, NK	1	71	2,52	1	8,33
SNK	11	2745	97,48	11	91,66
celkem	12	2806	100,0	12	100,0
volební účast	61,46 %				

Zdroj: ČSÚ

Podle výsledků voleb a obsazením všech exekutivních postů kandidáty SNK by bylo možné nastalou situaci popsat jako jednobarevnou vládu, která absolutní většinou svých mandátů prosadí, co bude v jejím zájmu. Skutečná podoba rozhodování v radě či zastupitelstvu však byla zcela odlišná. Rozhodnutí zastupitelstva obce a rady obce nebyla direktivně určována shora starostou, nýbrž každý se svobodně rozhodoval sám za sebe. V tomto období tedy v Liběchově neexistovala téměř žádná stranická disciplína a

⁶⁸ Jüptner, P. *Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č.2, 2004. str. 82.*

nepraktikovala se většinou ani v důležitých otázkách. Tento postup je logický. Na malém prostoru, jakým Liběchov je, se jeden problém může týkat každého zastupitele (jeho okolí), ale každého se může dotýkat jinak. Kandidátní listina byla navíc sestavována zejména podle zájmu o výkon funkce zastupitele a zájmu na vývoji Liběchova, nestavěla se na názorech a idejích jednotlivých kandidátů. Tehdejší starosta pan Povolný k tomu dodává: „V malé obci jsou věci - každý má zájmy jiné pro sebe. V té době začínalo podnikání, což se týkalo některých kolegů ze zastupitelstva. Já sám jsem nepodnikal, a šlo to mimo mě. Ale zpětně jsem pochopil, že některé věci se odhlasovaly, protože to někdo chtěl víc. Vynaložil na to víc úsilí než ostatní. Nešlo o obecní zájem, ale o osobní.”

Z důvodů zamezení chaotičnosti veřejných zasedání se v obci ujala forma pracovních zasedání, konaných před veřejným zasedáním zastupitelstva. Na této neveřejné pracovní schůzi se probral program jednání, prošly se jednotlivé body programu a zastupitelé sdělili své připomínky, návrhy a postoje. Tato pracovní jednání ale neprobíhala tak, že by se zastupitelé předem dohodli, jak budou hlasovat. Pozice některých zastupitelů, byla zřejmá již z pracovního zasedání, ale většina zastupitelů se rozhodovala nebo své rozhodnutí sdělila až na veřejném zasedání zastupitelstva obce. Podle starosty obce je tato forma, kdy pracovní neveřejné zasedání zastupitelstva obce předchází veřejnému zasedání, nutností. Konkrétně říká: „Na malé obci, kde si každý vidí takřka do talíře, je složité o něčem hlasovat. Dochází k různým dohadům (až hádkám), na pracovních jednáních se tomu dal průchod, vyčistil se vzduch. Zasedání s přítomností veřejnosti pak probíhala ve větším poklidu.”

6.2. Analýza komunálních voleb v roce 1998

Ve volbách v roce 1998 se již na rozdíl od dvou předchozích komunálních voleb volilo pouze 9 zastupitelů obce na rozdíl od původních 15. Vyplynulo to, ze situace ve volbách v roce 1990, kdy na 15 míst v zastupitelstvu obce kandidovalo pouze 15 lidí. A do volebních bojů v roce 1994, kdy bylo rovněž ve hře 15 mandátů, vstoupilo dokonce jen 12 kandidátů. Od roku 1998 do současnosti se tedy volí jen 9 zastupitelů, vzhledem k tomu se již nevolí rada obce.

Starostou se po volbách v roce 1998 opět stal pan Josef Povolný. Starostu navrhlo nově zvolené zastupitelstvo, které se obměnilo pro toto volební období téměř z 80% (přesně 77,77%). V této době se Liběchov potýkal s velmi závažným problémem. Tímto

problémem byla rozestavěná kanalizace a čistička odpadních vod. Pan Povolný zastával funkci starosty již od roku 1990 a o této problematice měl ze všech zvolených zástupců nejvíce informací. Byl tedy po domluvě všech zastupitelů obce navržen na starostu a následně byl jednomyslně zvolen.

Tento personální aspekt je důležitý při tvorbě koalic, ale i výborů a komisí a to z následujícího důvodu. Místní komunální elity bývají z důvodu počtu aktérů méně diferencované z hlediska specializace, která je pak případně oceněna i u osob z jiných kandidátních listin i díky aspektu provázanosti osobních vztahů komunální elity v běžném osobním životě.⁶⁹ Lze tak vysvětlit, proč vítězná strana KDU-ČSL disponující většinou v obecním zastupitelstvu nominovala a následně pomohla zvolit kandidáta, který nepocházel z jejího středu.

K tomuto kroku vedla i skutečnost, že se na post starosty nikdo z vítězné KDU-ČSL netlačil. Nikdo z vítězné strany neměl s funkcí starosty zkušenosti. Volební výsledek byl pro ně samotné překvapivý. K takovému výsledku dopomohla i prostá záměna jmen. Mnoho voličů si spletlo RNDr. Vratislava Horáka, CSc., vedoucího vědeckého pracovníka Ústavu živočišné fyziologie a genetiky AV ČR s lídrem kandidátní listiny KDU-ČSL Petrem Horákem, který kandidoval společně se svou manželkou Lenkou.

Místostarostou se stal pan Horák Petr (KDU-ČSL), který do voleb vstupoval jako jeden ze dvou lídrů kandidátky KDU-ČSL. Místostarostu navrhlo nové zastupitelstvo všemi hlasy podle absolutního počtu hlasů získaných ve volbách.

Ve volbách do obecního zastupitelstva Liběchova kandidovalo v roce 1998 celkem 13 kandidátů (viz tabulka č. 7), kteří se ve volbách utkali o 9 mandátů v obecním zastupitelstvu. Pouze dva kandidáti byli členy politické strany, a sice KDU-ČSL. Jednalo se o lídry kandidátky KDU-ČSL, konkrétně Petra Horáka a Lenku Horákovou.

Když v říjnu v roce 1999 zastupitelstvo obce odvolalo z funkce starosty Josefa Povolného a zvolilo místo něj Josefa Ulmana, bylo to pro obyvatele Liběchova i pro pana Ulmana samotného překvapení. Ten tento krok zpětně vysvětluje v souvislosti s volbou starosty v roce 1998, kdy KDU-ČSL nebyla schopna vybrat vlastního kandidáta. KDU-ČSL se poté vzhledem k nezkušenosti jejich zastupitelů v politickém prostředí a k překvapení z výsledku voleb rozhodla ponechat starostu stávajícího. Došlo k rozhodnutí pozorovat a učit se zvyklostem a řádu místního politického procesu a eliminovat tak

⁶⁹ Jüptner, P. *Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004. str. 82*

případné začátečnické chyby. V této době navíc obec procházela velmi komplikovanou výstavbou kanalizace a ČOV, s problematickým financováním (viz 6.6. Štěpící linie). KDU-ČSL tak zvolila taktiku vyčkávání a od případného neúspěchu v největším tématu obce posledních dvou desetiletí se mohla snáze distancovat.

Tabulka č. 7: Volební výsledky Liběchovských komunálních voleb 1998

volební strana	počet kandidátů	počet hlasů		počet mandátů	
		absolutně	v %	absolutně	v %
Povolný Josef, NK	1	174	9,40	1	11,11
KDU-ČSL	9	1211	65,42	6	66,66
Šťastná Eva, NK	1	91	4,92	0	0
Ulman Josef, NK	1	180	9,72	1	11,11
Podešvová Romana, NK	1	195	10,53	1	11,11
celkem	13	1851	100,0	9	100,0
volební účast	45,15 %				

Zdroj: ČSÚ

Vzhledem k překvapivému odvolání starosty došlo i k mimořádnému zasedání zastupitelstva obce s výjimečnou účastí občanů obce. Nicméně i přes naléhání veřejnosti a odvolaného starosty nepodali zástupci KDU-ČSL žádný konkrétní důvod k odvolání pana Povolného. Následně byl na starostu navrhnout a zvolen za podpory KDU-ČSL nezávislý kandidát pan Josef Ulman. Pan Povolný předpokládá, že již před jeho odvoláním došlo k domluvě mezi zástupci KDU-ČSL a panem Ulmanem.

6.3. Analýza komunálních voleb v roce 2002

Ve volbách v roce 2002 získali zastupitelský mandát pouze nezávislí kandidáti. Sestaveno bylo celkem 12 kandidátních listin, na 11 z nich však byl zapsán pouze jeden kandidát. Toto početné zastoupení nezávislých kandidátů je charakteristickým rysem politické scény na obecní úrovni⁷⁰.

Čmejrek, J. Lokální a regionální politické stranictví v ČR. In: II. Kongres českých politologů. Praha, 5.-6. Zář 2003. Eds.: Dvořáková, V.; Heroutová, A. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4. str. 276.

O celkový počet 9 míst v zastupitelstvu obce se utkalo 13 kandidátů, tedy stejný počet jako v minulých volbách (viz tabulka č. 7 a č. 8).

Těchto voleb se již nezúčastnila KDU-ČSL, která v minulém volebním období vyhrála a měla v zastupitelstvu většinu v podobě 6 mandátů z 9. Manželé Horákoví, kteří byli iniciátory sestavení kandidátní listiny, se rozvedli a v současné době již v obci nežijí.

Tabulka č. 8: Volební výsledky Liběchovských komunálních voleb 2002

volební strana	počet kandidátů	počet hlasů		počet mandátů	
		absolutně	v %	absolutně	v %
Markéta Němcová, NK	1	329	11,56	1	11,11
Lenka Horáková, NK	1	131	4,60	0	0
Roman Kleinert, NK	1	336	11,81	1	11,11
Lenka Čvančarová, NK	1	244	8,57	1	11,11
Josef Povolný, NK	1	73	2,57	0	0
Josef Ulman, NK	1	437	15,35	1	11,11
Marcela Ježková, NK	1	231	8,12	1	11,11
Lenka Staščíková, NK	1	240	8,43	1	11,11
Romana Podešvová, NK	1	242	8,50	1	11,11
Jaromír Kubec, NK	1	206	7,24	1	11,11
Ing. Tomáš Kučera, NK	1	311	10,93	1	11,11
Republikáni Miroslava Sládka	2	66	2,32	0	0
celkem	13	2846	100,00	9	100
volební účast		61,58 %			

Zdroj: ČSÚ

Starosta Josef Ulman byl navržen po vzájemné dohodě zastupitelů. K navržení zvolení pana Ulmana starostou došlo na základě počtu absolutně získaných hlasů. Velký vliv na návrh však měla skutečnost, že pan Ulman již vykonával úřad starosty v letech 1999-2002, kdy v úřadu nahradil bývalého dlouholetého starostu pana Josefa Povolného, který byl odvolán v říjnu roku 1999. Znovu se tak opakuje personální aspekt zřejmý již z předchozího volebního období. Místostarostou byl zvolen pan Roman Kleinert. Místostarosta byl též navržen zastupitelstvem na základě získaných hlasů ve volbách.

Kritérium absolutního počtu získaných hlasů prostupuje politickým procesem v obci Liběchov od roku 1994 a je jedním z jeho typických znaků.

V těchto volbách zvolila většina kandidátů samostatnou kandidaturu. I když byla zaregistrována kandidátní listina Republikánů Miroslava Sládka. Zde se však jednalo spíše o recesi a pokus rozvířít politické dění v obci, ačkoliv těmito dvěma kandidáty nechybělo

přesvědčení a vůle. Neúspěchem skončily volby pro bývalého starostu pana Josefa Povolného. Ten již před volbami očekával slabý výsledek. Snažil se iniciovat založení společné kandidátní listiny, avšak lidé z jeho okolí (ať již kandidující ve volbách či nikoli) si podle jeho vlastních slov nenechali vysvětlit fungování volebního systému a znevýhodnění samostatných kandidátů ve volbách. Tato snaha však nebyla úspěšná a vyústila v neúspěšnou kandidaturu.

6.4. Analýza komunálních voleb v roce 2006

Volby do místního zastupitelstva konající se v roce 2006 skončily absolutním vítězstvím SNK Pro Liběchov a Ješovice, jak je patrné z tabulky č. 9. Jeho členové získali všechny mandáty a navrhovali tak ze svých řad starostu i místostarostu.

Starostou se již ve třetím volebním období stal pan Josef Ulman. Místostarostou byl zvolen pan Roman Kleinert. Oba vstupovali do voleb z první respektive druhé pozice na kandidátní listině SNK Pro Liběchov a Ješovice, nově utvořené listině nezávislých kandidátů pro volby v roce 2002. Je tedy logické, že oba lídři SNK Pro Liběchov a Ješovice obsadili nejvyšší politické funkce v obci Liběchov.

Starosta získal ve volbách největší počet hlasů, místostarosta skončil na druhém místě a to byl jeden z faktorů pro návrh na zvolení starosty a místostarosty. Druhým hlediskem byla skutečnost, že v těchto funkcích a složení pracovali již od roku 2002 ke spokojenosti občanů i zastupitelstva.

Tabulka č. 9: Volební výsledky Liběchovských komunálních voleb 2006

volební strana	počet kandidátů	počet hlasů		počet mandátů	
		absolutně	v %	absolutně	v %
Sdružení KDU-ČSL, NK	6	254	6,97	0	0
Iveta Kudriová, NK	1	143	3,93	0	0
Pro Liběchov a Ješovice	9	3246	89,1	9	100,0
celkem	16	3643	100,0	9	100,0
volební účast		60,35%			

Zdroj: ČSÚ

Do voleb v roce 2006 vstupovalo celkem 16 kandidátů zapsaných na třech volebních listinách. To je 40% nárůst oproti předchozím volbám v letech 1998 a 2002. Po

odmlce v roce 2002 byla opět sestavena kandidátní listina KDU-ČSL, nyní pod názvem Sdružení KDU-ČSL, NK (všichni kandidáti uvedli, že jsou bez politické příslušnosti). Ve volbách však zcela propadla, když získala pouze o 3% více hlasů než NK Iveta Kudriová, která kandidovala jako jediná na kandidátní listině. To je značně znevýhodňující v případě soupeření s plně či alespoň z větší části obsazenou kandidátní listinou. Osamocený kandidát přichází o další hlasy v případě, že volič označí ve volebním lístku, že volí listinu (stranu) kandidáta jako celek.

Z porovnání kandidátních listin Sdružení KDU-ČSL, NK (volby v roce 2006) a KDU-ČSL (volby v roce 1998) byla zjištěna celková obměna kandidátů. Lídrem Sdružení KDU-ČSL, NK byl pan Josef Povolný, který byl odvolán z funkce starosty v roce 1999 a poté se neúspěšně účastnil voleb v roce 2002 jako samostatný NK a nyní v roce 2006 pod záštitou Sdružení KDU-ČSL, NK. Pan Povolný kandidoval za KDU-ČSL jako nezávislý kandidát i přes to, že právě KDU-ČSL iniciovala v roce 1999 jeho sesazení z funkce starosty.

Původně měla být sestavena společná kandidátní listina KDU-ČSL a ODS pod vedením pana Povolného. Byla dohodnutá spolupráce obou stran a seznam a pořadí kandidátů a spolupráce s rodinou Homolků. Pan Povolný odcestoval na dovolenou s vědomím připravené pozice do nastávajících komunálních voleb. Po jeho návratu z dovolené krátce před volbami však zjistil, že ODS se stáhla a dala ruce pryč od společné kandidatury s KDU-ČSL, jejíž podpora také citelně ochladla. Většina kandidátů odstoupila, ale hlavní byla ztráta podporu rodiny Homolků. Nicméně se panu Povolnému podařilo narychlo alespoň z části zaplnit kandidátní listinu a účastnit se voleb. Ty však ukázaly důležitost ztráty klíčových partnerů a volby tak pro KDU-ČSL, NK skončily fiaskem s nulovým ziskem mandátů. A to i přes překročení 5% volební klauzule. Ukazuje se tak, že přirozený volební práh je často vyšší než uměle stanovená hranice.

6.5. Analýza komunálních voleb v roce 2010

V tabulce č. 10 jsou uvedeny výsledky komunálních voleb do městského zastupitelstva v roce 2010, které vyhrálo SNK Pro Liběchov a Ješovice. Do boje o přízeň voličů v tomto roce vstoupilo i nově utvořené SNK ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE.

V těchto volbách se tedy o přízeň voličů utkala dvě SNK. Na místní politické scéně tradiční a vůdčí aktér místního politického procesu SNK Pro Liběchov a Ješovice. Ať již samostatně či pod záštitou SNK Pro Liběchov a Ješovice působili všichni zastupitelé zvolení za toto SNK alespoň jedno volební období v zastupitelstvu města. Polovina zastupitelů zvolených za SNK Pro Liběchov a Ješovice byla zvolena již potřetí v řadě. Paní Staščáková Lenka vykonává funkci zastupitele již čtvrté volební období a spolu se starostou a lídrem SNK Pro Liběchov a Ješovice panem Josefem Ulmanem (který je starostou nepřetržitě od října roku 1999) jsou v současnosti nejdéle sloužícími zastupiteli obce.

Soupeřem tohoto tradičního uskupení bylo SNK ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE, které obsadilo 3 z devíti možných mandátů. SNK Pro Liběchov a Ješovice se stalo vítězem voleb se 6 mandáty a zajistilo si tak většinu v zastupitelstvu města. Oproti poslednímu volebnímu období si však pohoršilo o 3 mandáty.

Tabulka č. 10: Volební výsledky Liběchovských komunálních voleb 2010

volební strana	počet hlasů		počet mandátů	
	absolutně	v %	absolutně	v %
Pro Liběchov a Ješovice	2734	65,61	6	66,66
ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE	1433	34,39	3	33,33
celkem	4167	100,0	9	100,0
volení účast	63,64 %			

Zdroj: ČSÚ

Starostou a místostarostou se jako v předchozím volebním období stali pan Josef Ulman respektive pan Roman Kleinert. Byli navrženi a zvoleni za SNK Pro Liběchov a Ješovice. Oponent SNK ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE navržené kandidáty nepodpořil, což vzhledem k absolutní většině konkurenčního SNK v zastupitelstvu města nehrálo výraznou roli.

6.6. Štěpící linie

Hlavním bodem rozporů v Liběchově, jak vyplývá z analýzy lokálního politického prostředí, je bezesporu stavba kanalizace a čističky odpadních vod.

Tento problém, který je v současnosti téměř dvacet let od zahájení projektu, je stále hlavním tématem na zasedáních zastupitelstva a velmi silně ovlivňuje i mínění občanů Liběchova o městských zastupitelích. Předprojektová fáze stavby kanalizace a čističky odpadních vod sahá do období před rokem 1989. Po prvních demokratických komunálních volbách v roce 1990, byla předána dokumentace nově zvolenému zastupitelstvu.

Nejproblematictější částí projektu se v průběhu projektu stalo jeho financování. Na výstavbu projektu byla zastupitelstvem vybrána firma z jiného regionu. Došlo k přepracování projektu, čímž stoupla i celková cena. V původním plánu bylo financovat výstavbu prodejem majetku, který obec získala od státu dle zákona č. 172/1991 Sb., konkrétně prodejem bývalého plicního sanatoria. Zastupitelstvo neodhlasovalo prodej objektu a vyslovilo záměr budovu pronajímat a projekt kanalizace a ČOV hradit z příjmů z pronájmu. Po započetí projektu byla však budova zpětně vyvlastněna a bylo v ní zřízeno střední odborné učiliště. Obec tak přišla o možný zdroj příjmů a firma po neobdržení dlužné částky ukončila stavení práce. Jako další problematický bod označují někteří bývalí i současní zastupitelé „divokou privatizaci obecního majetku“. Nesplněním smluvních podmínek vůči Státnímu fondu životního prostředí ČR při výstavbě v letech 1991 – 1995 vznikl Liběchovu dluh. Ten se povedlo odvrátit zastupitelstvu Liběchova v roce 2009, kdy byla dotace Liběchovu zpětně poskytnuta a hrozba dalšího zadlužování obce byla částečně odvrácena.

Kanalizace a ČOV byla dostavěna v roce 2011. Financována byla z fondů EU, Státního fondu životního prostředí ČR a dalších fondů. V současné době jsou kanalizace i ČOV v provozu. Řada obyvatel je nicméně nespokojena s provedením připojení ke kanalizaci.

Tento projekt měl a v současnosti stále má velký vliv na utváření místního politického procesu. Zapříčinil odvolání starosty Liběchova v roce 1999 i návrat některých dřívějších aktérů politického dění zpět do zastupitelstva obce. V důsledku těchto událostí se zformovalo SNK Pro Liběchov a Ješovice, které získalo podporu především díky efektivnímu zvládnutí problému „čistírna odpadních vod a kanalizace Liběchov“.

Za dlouhé období působení současného starosty však narůstá počet stížností na projekt. V posledních volbách byla zformována konkurenční kandidátní listina a i vzhledem k proklamované nespokojenosti zaznamenala ve volbách úspěch v podobě 3 mandátů z 9.

Komplikované vztahy mezi zastupiteli se dle zjištěných informací omezují na spor současného starosty a opozice. Jiné výrazné konflikty nebyly zaznamenány. Ačkoliv se tedy může zdát, že by se problematika ČOV a kanalizace dala identifikovat jako štěpící linie, nemusí tomu tak ve skutečnosti být a tato konfliktní linie může mít pouze dočasný charakter. Projekt „čistírna odpadních vod a kanalizace Liběchov“ je již v podstatě dokončen a je v provozu. Rozplynutím se klíčového bodu rozporu může dojít i k přeměně stranického systému. První signály již byly zaznamenány. Pan starosta uvažuje o konci v komunální politice, i další zastupitelé SNK Pro Liběchov a Ješovice končí definitivně nebo konec zvažují. Pravděpodobný je tedy vývoj podobný situaci v obci Doubice.^{71,72} I vzhledem k provázanosti aktivit místních občanů s aktivitami občanské participace a participací politickou je možné předpokládat, že další možný vývoj místního politického systému bude zaměřen na udržení samostatnosti obce.

6.8. Pluralita lokálního politického spektra

Lokální politické spektrum v obci Liběchov zaznamenalo od roku 1994 vývoj směrem k pluralitnímu systému, jak ukazuje index plurality (viz tabulka č. 11). Místní stranický systém vykazuje dle výsledků komunálních voleb zvyšující se míru plurality a přechod od nesoutěživého systému ke kompetitivnímu. To lze doložit zvyšujícím se počtem kandidátů do obecního zastupitelstva, respektive poměrem počtu kandidátů a počtem volených zastupitelů.

Tabulka č. 11: Skladba kandidátních listin – komunální volby v obci Liběchov

Liběchov	rok				
	1994	1998	2002	2006	2010
kandidátní listiny	2	4	12	3	2
počet volených zastupitelů	15	9	9	9	9
počet kandidátů	12	13	13	16	18
počet nezávislých kandidátů	1	3	11	1	0
kandidáti/zastupitelé (i_p)	0,8	1,44	1,44	1,77	2
index efektivního počtu stran	1,05	2,17	10,03	1,24	1,82

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

⁷¹ Čmejrek, J. a kol. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Praha: Kernberg Publishing, 2009, ISBN 978-80-87168-10-4. str 83-101.

⁷² Spory v obci Doubice vedly k vzniku pluralitního prostředí po dvě volební období. Po urovnání sporů byla v následujících volbách zaregistrována pouze jedna kandidátní listina a všechny spory se zdánlivě urovnaly.

Při aplikaci indexu efektivního počtu stran v analýze lokálního politického spektra, v němž se mohou objevit jednočlenné kandidátní listiny, jejichž počet může převyšovat rozdělované mandáty, může dojít ke zkreslení fragmentace stranického systému. Tento stav je patrný u výsledků voleb v roce 2002 (viz tabulka č. 8 a č. 11), kdy index efektivního počtu stran vykazuje vysokou míru fragmentace stranického systému (10,03) a tím i plurality politického prostředí. Z porovnání indexu efektivního počtu stran ve volbách v roce 2002 a 2006 lze vyčíst markantní pokles plurality politického prostředí. Ve skutečnosti však v letech 2002 a 2006 došlo k navýšení plurality lokálního politického systému, což dokazuje index plurality.

Pro potřeby analýzy lokálního politického spektra v malých obcích je přesnějším indikátorem plurality podíl celkového počtu kandidátů a počtem zvolených zastupitelů, tedy index plurality. Vzhledem k zavádějící interpretaci aplikace indexu efektivního počtu stran (viz tabulka č. 11) se potvrzuje větší vhodnost užití indexu plurality pro srovnávací analýzu komunálních voleb respektive místního politického spektra. Při sledování vývoje tohoto indexu v obci Liběchov lze zaznamenat jeho patrný nárůst v průběhu posledních pěti komunálních voleb (z hodnoty 0,8 na 2,0). Toto dokazuje postupnou proměnu z nepluralitního lokálního stranického systému směřující k pluralitnímu politickému prostředí.

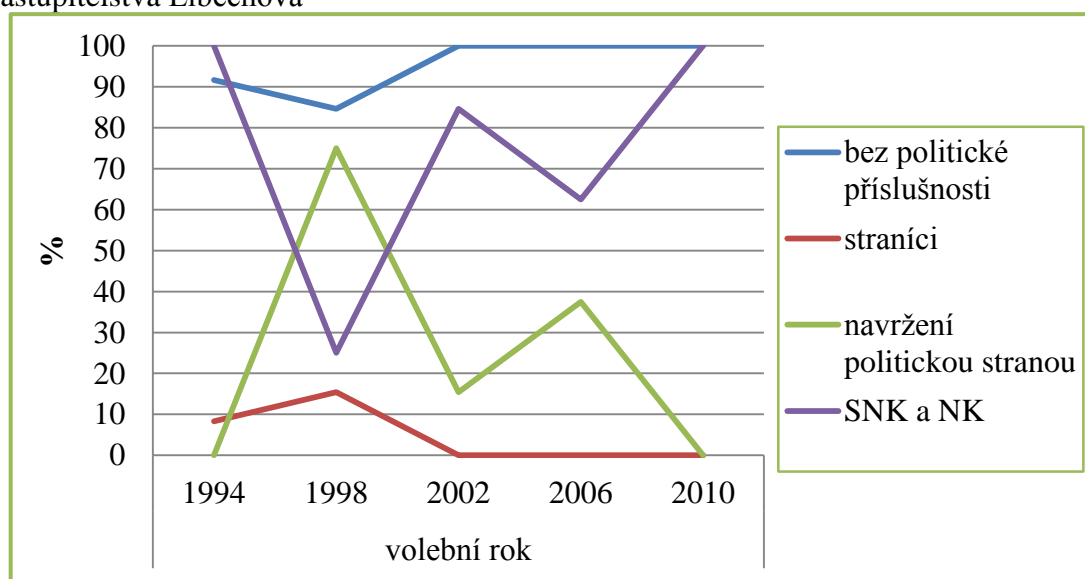
Dle neklasické teorie demokracie by bylo možné uvažovat o pluralitním politickém spektru jen tehdy, pokud by volby umožnily sesadit či odvolat vládu, tzn. v případě, kdy by četnost kandidátů dvojnásobně překročila počet zastupitelů ($i_p \geq 2$). V malé obci jako je Liběchov, však taková situace nenastala v žádných svobodných komunálních volbách konaných od roku 1990, v roce 1994 byl dokonce počet kandidátů nižší než počet volených zastupitelů. Podobná situace nastává v malých venkovských obcích jen zřídka, minimální podmínka převýšení počtu kandidátů nad velikost zastupitelstva se zdá být dostatečná, avšak v souladu s definicí indexu plurality se přidržíme rozdělení pluralitních politických prostředí na semipluralitní ($1 < i_p \leq 2$) a pluralitní ($i_p \geq 2$).

V grafu č. 1 je zobrazen vývoj podílu kandidátů dle politické příslušnosti a navrhuje strany kandidátů v komunálních volbách v Liběchově v letech 1994-2010. Komunální politické prostředí obce Liběchov je charakteristické nízkým počtem kandidátů s politickou příslušností. Dominance kandidátů bez politické příslušnosti se během let zvyšuje, od roku 2002 pak v obci nekandidoval nikdo s politickou příslušností k nějaké

politické straně. Opačný vývoj lze zaznamenat u kandidátů navržených parlamentními politickými stranami, zvláště pak u kandidátů s politickou příslušností k některé politické straně (v grafu uvedeni jako „straníci“).

Lze předpokládat, že získáme stejný výsledek, pokud analyzujeme politickou příslušnost zvolených zastupitelů. Při porovnání grafů č. 1 a č. 2 je patrný obdobný vývoj, lze zde však pozorovat drobné odchylky. Například poměr zastupitelů s politickou příslušností je větší než poměr kandidátů uvádějících příslušnost k některé politické straně. To je zapříčiněno úspěchem všech třech kandidátů „straníků“ ve volbách v letech 1994 (jeden kandidát „straníků“, viz analýza komunálních voleb v roce 1994) a 1998 (dva kandidáti „straníci“, viz analýza komunálních voleb v roce 1998). Od roku 2002 je patrná absence zastupitelů navrhovaných politickou stranou a dokonce i kandidátů s politickou příslušností. Spolu s odmlkou politických stran v lokálním politickém systému Liběchova nastává dominance nezávislých kandidátů a sdružení nezávislých kandidátů.

Graf č. 1: Kandidáti dle politické příslušnosti a navrhuje volební strany ve volbách do zastupitelstva Liběchova

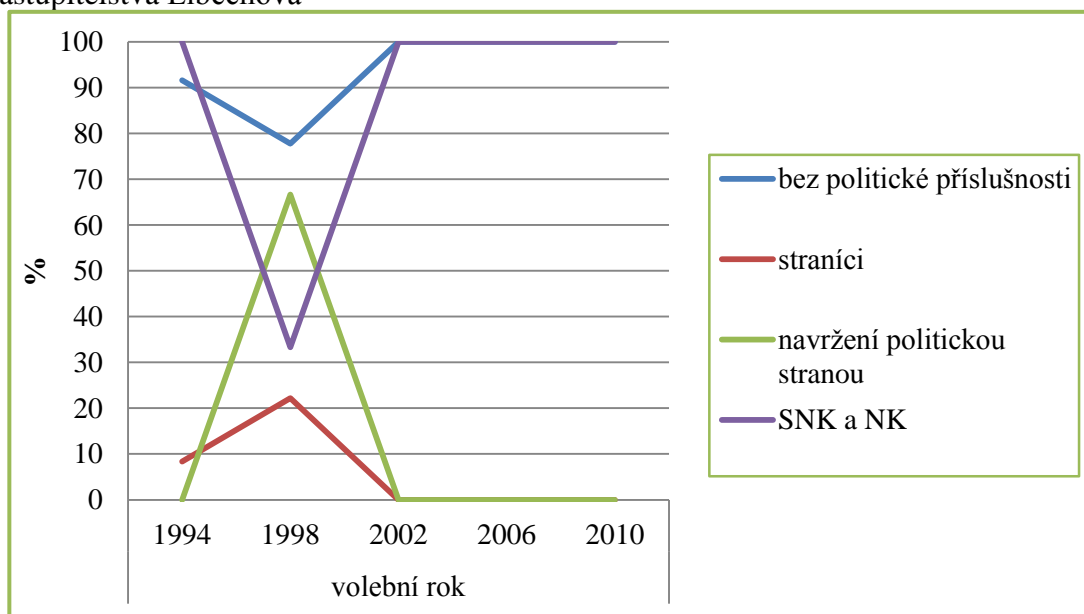
Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

V roce 2002 získali všechny mandáty v zastupitelstvu samostatní nezávislí kandidáti a od roku 2006 zaujímají čelní postavení místní SNK. S politickými stranami se

v malých obcích lze setkat spíše výjimečně. Většinou se jedná o politické strany s historicky etablovanou stranickou bází (zejména KDU-ČSL, KSČM, a občas i ČSSD).⁷³

Tuto skutečnost potvrzuje i analýza lokálního politického spektra v Liběchově, pomineme-li volby v roce 1990, kdy všichni zvolení zastupitelé pocházeli z jediné kandidátní listiny Občanského fóra. Úspěch v komunálních volbách v Liběchově jednou slavila pouze KDU-ČSL a to v roce 1998. O osm let později byla kandidátní listina této strany a NK neúspěšná, když nezískala ani jeden mandát v zastupitelstvu obce. Jako velmi

Graf č. 2: Zastupitelé dle politické příslušnosti a navrhuující volební strany ve volbách do zastupitelstva Liběchova

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

netradiční se jeví výskyt kandidatury Republikánů Miroslava Sládka v roce 2002. Tento pokus o získání mandátů v komunálních volbách do obecního zastupitelstva v Liběchově však nelze brát s úplnou vážností. V pozadí této kandidatury stála „hec, sázka“ dvou lidí zapsaných na této listině a s úspěchem ve volbách ani jeden z nich nepočítal.

6.9. Lokální model demokracie v Liběchově

Vývoj lokálního modelu demokracie v Liběchově prodělal od roku 1990 řadu proměn a lze v něm spatřovat prvky teoretických lokálních modelů demokracie ve

⁷³ Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5. str. 115.

venkovských obcích ČR a komunálních koalic a politických modelů popsaných v podkapitole „Typologie lokálních politických systémů“.

V první řadě zaznamenal lokální politický systém v Liběchově přerod z nepluralitního systému⁷⁴ na semipluralitní až pluralitní⁷⁵, o čemž vypovídá index plurality. Tento model v letech 1990-1998 (respektive po volbách v letech 1990 a 1994) vykazoval prvky modelu A, tedy neparticipativního modelu a prvky apoliticko-demarchistického modelu B. Pro toto období je charakteristický nepluralitní stranický systém s nekooperativní strategií místních politických aktérů. Toto potvrzuje vyjádření bývalého starosty pana Povolného (starostou v letech 1990-1999) o nezájmu místních obyvatel o lokální politiku projevující se zejména nezájmem o kandidaturu v místních volbách, protože se nechtějí stát terčem kritiky svých spoluobčanů. Tento nezdravý stav lokálního politického systému se zčásti projevil nedostatečným počtem kandidátů ve volbách v roce 1994 (pouze 12 kandidátů na 15 zastupitelských mandátů). Nízký počet kandidátů se podepsal i na nejnižší volební účasti v komunálních volbách ve sledovaném období (45%). V Liběchově se však plně neprojevil neparcipativní model v plném rozsahu, spíše lze pozorovat projevy možného vývoje tímto směrem.

Vzhledem k charakteristikám místního politického systému jej lze v letech 1990-1998 připodobnit v určitých aspektech k apoliticko-demarchistickému modelu. Například jediný politický subjekt kandidující v komunálních volbách v tomto období je zřejmým příklonem k tomuto modelu. V roce 1994 sice tato situace nenastává zcela, avšak jediný nezávislý kandidát mimo kandidátní listinu SNK (viz tabulka č. 5: Volební výsledky komunálních voleb v Liběchově v roce 1994) kandidoval v předcházejících volbách za Občanské fórum, stejně jako většina ostatních kandidátů. Jádrem kandidátní listiny Občanského fóra tvořilo i základ kandidátní listiny SNK ve volbách v roce 1994. Důvodem samostatné kandidatury NK byl pouze osobní spor mezi NK s některými ze členů SNK.

Dalším srovnatelným jevem politického modelu Liběchova s teoretickým modelem B je funkce starosty. Tato funkce je v Liběchově na rozdíl od teoretických předpokladů modelu B uvolněná. Ve skutečnosti však byla vnímána stejně jako ve zmíněném modelu jako „Černý Petr“. To dokládá i komentář tehdejšího starosty: „Já jsem starostou být nechtěl, nešel jsem do voleb s vyhlídkou na funkci starosty. I manželka mi potom, co jsem funkci přijal, říkala, jestli jsem se nezbláznil. Úřad starosty byl odměňován nižší částkou

⁷⁴*index plurality v roce 2004 = 0,8*

⁷⁵*v posledních komunálních volbách index plurality = 2*

než plat, který jsem bral ve svém tehdejší zaměstnání”. Nicméně mu nebyl osud Liběchova lhostejný, nechtěl riskovat možné opakované volby a funkci starosty přijal a byl do ní zvolen jednohlasně. Následně si pomyslného „Černého Petra” vytáhl ještě dvakrát.

Obec Liběchov žije celkem bohatým spolkovým životem. V obci se nachází a vyvíjí činnost několik spolků. Za ty nejaktivnější je to Svaz skautů a skautek, Modrá Kotva Liběchov (od roku 2002 reprezentována v zastupitelstvu obce jejím vedoucím Jaromírem Kubcem), SK Liběchov (od roku 2010 zastupitelkou členka místního SK Ing. et Mgr. Zralíková Vladimíra). I další spolky v obci jsou aktivní a pořádají mnoho společenských událostí pro děti i dospělé. Vstupem zmíněných aktérů do komunální politiky v roli obecních respektive městských zastupitelů se lokální politický systém přiblížil k apoliticko-demarchistickému modelu. Ten je však spíše jakýmsi teoretickým modelem. Lze totiž předpokládat, že v obcích s bohatým spolkovým životem (kam je možné zařadit i Liběchov) a vyšší mírou občanské participace na veřejném životě, má funkční model daného politického systému tendenci k přesunu do modelu C, respektive k větší pluralitě.⁷⁶

Nerozvinutím neparticipativního modelu a vlivem prvků modelu apoliticko-demarchistického, který je potenciálním prostředím k budoucí kvalitativní evoluci místního stranického systému a snížením počtu volených zastupitelů z 15 na 9, lze vysvětlit následný vývoj lokálního systému směrem k pluralitnímu.

Po volbách v roce 1998 v zastupitelstvu obce usedlo 6 kandidátů za KDU-ČSL a 3 nezávislí kandidáti kandidující na samostatných kandidátních listinách, bylo zastupitelstvo poprvé ve sledovaném období více než jednobarevné. Širší spektrum kandidátů přispělo i k vyšší volební účasti, která se od té doby drží nad hranicí 60%. V těchto volbách je možné spatřovat první projevy přesunu místního politického modelu od modelu A a B, k modelu C. Objevují se první nezávislí kandidáti, index plurality se pohybuje v intervalu od jedné do dvou a volba starosty byla opět z části již výše zmíněným vytažením „Černého Petra”. V následných volbách v roce 2002 již kandidovali téměř z 90% NK (viz graf č.1). V tomto volebním období dochází k vytvoření všeobecní koalice. Následně v roce 2006 kandidují ve volbách SNK Pro Liběchov a Ješovice (bylo vytvořeno na základě všeobecní koalice z minulého funkčního období), které absolutně ovládlo volby ziskem všech 9 mandátů, a jeden NK. Lze sice registrovat kandidaturu KDU-ČSL, ta je však společnou kandidaturou KDU-ČSL a NK (nikdo z kandidátů navíc není členem strany) a ve volbách v roce 2010 již

⁷⁶ Čmejrek, J.; Bubeníček, V; Čopík J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5. str. 159.

kandidáti pocházejí pouze z místních SNK Pro Liběchov a Ješovice a ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE. Místní stranický systém lze od roku 1998 do současnosti označit za semipluralitní až pluralitní.

Před posledními komunálními volbami konanými v Liběchově v roce 2010 se začínají projevovat i některé prvky kompetitivního modelu. V zárodečné podobě se objevují i některé formy vedení předvolebního boje (zveřejnění předvolebních slibů SNK ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE a děkovný dopis za podporu občanů a připomenutí úspěchů v posledním funkčním období SNK Pro Liběchov a Ješovice). Cílem voleb bylo získání většiny v zastupitelstvu a udržení vedení obce v případě SNK Pro Liběchov a Ješovice a narušení vedení a získání alespoň nějaké kontroly na vedení obce v případě SNK ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE.

Liběchovský místní stranický systém se tak alespoň v těchto bodech přibližuje definici kompetitivního modelu, a to pluralitního kompetitivního modelu. S kompetitivním modelem demokracie se lze setkat zejména v těch malých obcích, v nichž dochází ke konfrontaci alespoň dvou skupin s odlišnými představami rozvoje obce.⁷⁷

Častým indikátorem teoretických modelů místního stranického systému, kterým jsou opakované volby v obci Liběchov, doposud nedošlo. A to navzdory velikosti zastupitelstva v počtu devíti členů. V zastupitelstvech o této velikosti bývají předčasné volby poměrně častým jevem. Předčasným volbám zamezila především snaha některých zastupitelů, kteří o této možnosti uvažovali až jako o posledním kroku. Dalším důvodem neuskutečnění žádných předčasných voleb v obci jsou i výsledky jednotlivých voleb. Žádná z opozičních stran (pokud nějaká opoziční síla existovala) totiž nikdy nedisponovala potřebným počtem mandátů, v případě jejichž složení by zapříčinila předčasné volby.

⁷⁷ Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061. str. 161.

7. Závěr

Ze socioekonomického hlediska je Liběchov obcí, která disponuje základními prvky občanské vybavenosti, uvažujeme-li o obcích stejné velikostní kategorie. Míra nezaměstnanosti v obci dlouhodobě mírně přesahuje celostátní míru nezaměstnanosti, to však dle vyjádření bývalého starosty pana Povolného i současného starosty pana Ulmana nepředstavovalo a nepředstavuje výraznější problém pro obec. V posledních dvaceti letech je velkým tématem v obci projekt kanalizace a čističky odpadních vod, která byla zdrojem mnoha sporů v politické i osobní rovině. Tento problém zafungoval ve sledovaném období jako podhoubí pro zformování opozičních sil vůči současnému starostovi i starostovi bývalému. U prvního starosty ve sledovaném období byl zmiňovaný problém dokonce hlavním důvodem jeho odvolání. U současného starosty bude tento problém nejspíše hlavní příčinou jeho dobrovolného konce ve funkci starosty a zastupitele města.⁷⁸

Prostřednictvím rozhovorů s čelní politickou reprezentací Liběchova byli identifikováni hlavní aktéři politického procesu a jejich vzájemné vztahy. V tak blízkém sociálním i fyzickém prostoru jakým je bezesporu i Liběchov, jistě nepřekvapí vzájemná provázanost těchto vztahů. Tyto vztahy pak hrají důležitou roli v místním politickém procesu. To potvrzuje i studie Petra Jüptnera: „*V komunální politice hrají velmi značnou roli osobní vztahy, názor na zručnosti, schopnosti a povahové předpoklady kandidátů na starostu. To je způsobeno velikostí některých obcí a s tím související velikostí jednotlivých zastupitelstev.*“⁷⁹ V Liběchově se mnoho aktérů politického procesu zná osobně – především z vodáckého oddílu sokolské jednoty (nyní Přístav Modrá Kotva Liběchov). V tomto ohledu vyčnívá zejména postava bývalého předsedy Místního národního výboru pana Kubce. Ten má v zastupitelstvu jak u opozice, tak u svých kolegů z vládnoucího SNK značnou autoritu a nezřídka působí jako tmelící síla a uklidňující prvek. Významnou osobností na politické úrovni byl první porevoluční demokraticky zvolený starosta pan Povolný. Avšak v důsledku vývoje událostí okolo projektu ČOV a kanalizace utrpěl jeho společenský kredit značnou újmu. Po jeho odvolání, pak ještě dvakrát neúspěšně kandidoval do zastupitelstva.

⁷⁸ pan Ulman již v následujících komunálních volbách nehodlá kandidovat

⁷⁹ Jüptner, P. *Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č.2, 2004. str. 80-101.*

Postupný odchod ze scény dal prostor pro růst nové osobnosti lokální politiky. Současný starosta Liběchova pan Ulman, je bezesporu jednou z osob, které určují směr vývoje místního politického procesu. Výraznou podporu občanů získal především díky úspěšné dostavbě kanalizace a ČOV. Okolo jeho osoby vzniklo v roce 2006 SNK Pro Liběchov a Ješovice. Toto SNK má kořeny v předcházejícím volebním období, kdy si zastupitelé pochvalovali spolupráci, a utvořilo se tak jádro tohoto SNK. V roce vzniku pak SNK zaznamenalo masivní úspěch ve volbách, když získalo všech devět mandátů v zastupitelstvu obce.

V průběhu poměrně dlouhé doby, kdy zastupitelstvo zůstalo ve víceméně stejném složení (obměna členů zastupitelstva od roku 2002 je minimální), došlo nicméně k postupné kumulaci nespokojenosti části občanů. To v roce 2010 vyústilo vznikem a kandidaturou SNK ŠANCE PRO LIBĚCHOV A JEŠOVICE, které v současné době tvoří opozici.

Na první pohled se může zdát, že by se zmiňovaná problematika ČOV a kanalizace dala identifikovat jako štěpící linie. Nemusí tomu tak ve skutečnosti být a tato konfliktní linie může mít pouze dočasný charakter. Projekt „čistírna odpadních vod a kanalizace Liběchov“ je již v podstatě dokončen a je v provozu. Zánikem klíčového bodu rozporu může dojít i k přeměně stranického systému. Kandidatura SNK Pro Liběchov a Ješovice v příštích komunálních volbách je nepravděpodobná a při zkoumání politického procesu v obci nebyl identifikován žádný jiný subjekt, který hodlá usilovat o hlasy voličů. To naznačuje možnou proměnu lokálního politického systému z pluralitního na nepluralitní.

Na základě komparace lokálních výsledků komunálních voleb a analýzy vývoje místního stranického systému lze definovat charakter lokálního politického procesu. Místní politický systém zaznamenal v průběhu sledovaného období řadu proměn. Z hlediska plurality politického spektra došlo k proměně z nepluralitního systému přes semipluralitní až k pluralitnímu (v době konání voleb v roce 2010 se $i_p=2$). Komunální politické prostředí obce je charakteristické nízkým počtem kandidátů s příslušností k některé politické straně. V obci v současnosti nefunguje žádná politická strana. Za celé sledované období byly registrovány pouze tři kandidátní listiny některých hlavních politických stran v ČR a pouze pět kandidátů uvedlo politickou příslušnost k některé z nich. Ve volbách však uspěla pouze kandidátní listina KDU-ČSL. Tento jev je popsán i v publikaci „*Demokracie v lokálním*

politickém prostoru”.⁸⁰ V té se uvádí, že s politickými stranami se v malých obcích lze setkat spíše výjimečně. Většinou se jedná o politické strany s historicky etablovanou stranickou bází (zejména KDU-ČSL, KSČM, a občas i ČSSD).⁸¹ Důležitou a velmi významnou roli naopak hrají nezávislí kandidáti respektive sdružení nezávislých kandidátů, což potvrzuje výzkum Jaroslava Čmejřka, který tvrdí, že v obcích do 1 000 obyvatel⁸² se parlamentní politické strany objevují jen zřídka nebo vůbec.⁸³

V lokálním modelu demokracie v Liběchově byly zaznamenány projevy všech teoretických modelů typologie lokálních politických modelů demokracie dle Bubeníčka.⁸⁴ Ve sledovaném období však nelze místní model přiřadit k některému z „čistých“ teoretických modelů, ale spíše se jednalo o průnik jednotlivých modelů. To naznačuje možné rozšíření zmíněné klasifikace o další model. Tento průnikový model by v sobě zahrnoval fragmenty ostatních modelů a mohl by být ve schématu uvedeném v tabulce č. 1 umístěn uprostřed mezi ostatními teoretickými modely. Je však otázkou, zda by i po této implementaci zůstala tato typologie nadále přehledná a pochopitelná. V rámci snadnější klasifikace by bylo vhodnější ponechat typologii v současné podobě. Je možné, že při obsáhlejších výzkumu na komunální úrovni, který by zahrnoval více obcí velikostí podobné zkoumanému Liběchovu, by byl lokální model demokracie v Liběchově v komparaci s ostatními modely označen jako unikátní. Pro definování takového modelu v teoretické rovině by pak byl stávající systém postačující a zavedení nového teoretického modelu by bylo vzhledem k ojedinělosti takového systému zbytečné a vzhledem k účelu typologizace lokálních modelů demokracie pravděpodobně i kontraproduktivní.

⁸⁰ Čmejřek, J. *Lokální a regionální politické stranictví v ČR. In: II. Kongres českých politologů. Praha, 5.-6. Zář 2003. Eds.: Dvořáková, V.; Heroutová, A. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4.*

⁸¹ Čmejřek, J.; Bubeníček, V.; Čopík J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5. str. 115.*

⁸² *Počet obyvatel v obci Liběchov se dlouhodobě pohybuje okolo hranice 1 000 obyvatel (viz tabulka č.2)*

⁸³ Čmejřek, J. *Lokální a regionální politické stranictví v ČR. In: II. Kongres českých politologů. Praha, 5.-6. Zář 2003. Eds.: Dvořáková, V.; Heroutová, A. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4. str. 272-273.*

⁸⁴ Čmejřek, J.; Bubeníček, V.; Čopík J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5.*

8. Seznam literatury

Adamová, K., Křížkovský, L.: *Politologie*. Codex, Praha, 1997, ISBN 80-85963-22-1.

Balík, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4.

Bubeníček, V. Aplikace indexu plurality na lokální politické úrovni. In *Sborník prací z mezinárodní vědecké konference Agrární perspektivy XVIII. Strategie pro budoucnost*. Praha, 15. – 16. září 2009. Eds.: Svatoš, M.; Lošťák, M.; Zuzák, R. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2009. ISBN 978-80-213-1965-3. str. 393 – 400.

Čmejrek, J. a kol. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Praha: Kernberg Publishing, 2009, ISBN 978-80-87168-10-4.

Čmejrek, J. *Lokální a regionální politické stranictví v ČR*. In: II. Kongres českých politologů. Praha, 5.-6. Září 2003. Eds.: Dvořáková, V.; Heroutová, A. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4.

Čmejrek, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4.

Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5.

Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Luhanová, M. *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2004, ISBN:80-213-1157-6.

Jüptner, P. *Komunální koalice a politické modely*. Politologická revue č.2, 2004, s.80-101.

Outlý, J. *Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti*. Politologická revue č. 2, 2003, s.17-44.

Prorok, V.; Lisa, A. *Politologie*. Čeněk, Dobrá voda, 2003, ISBN 80-86473-31-7.

Rác, J. a kol. *Máchův kraj*. Praha, Olympia, 1985. 213. str. 1. vydání.

Říchová, B. *Úvod do současné politologie: srovnávací analýza demokratických politických systémů*. Praha: Portál, 2002, ISBN 80-7178-628-4.

Zákon č.128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje:

<http://portal.mpsv.cz> - statistiky zaměstnanosti z územního hlediska

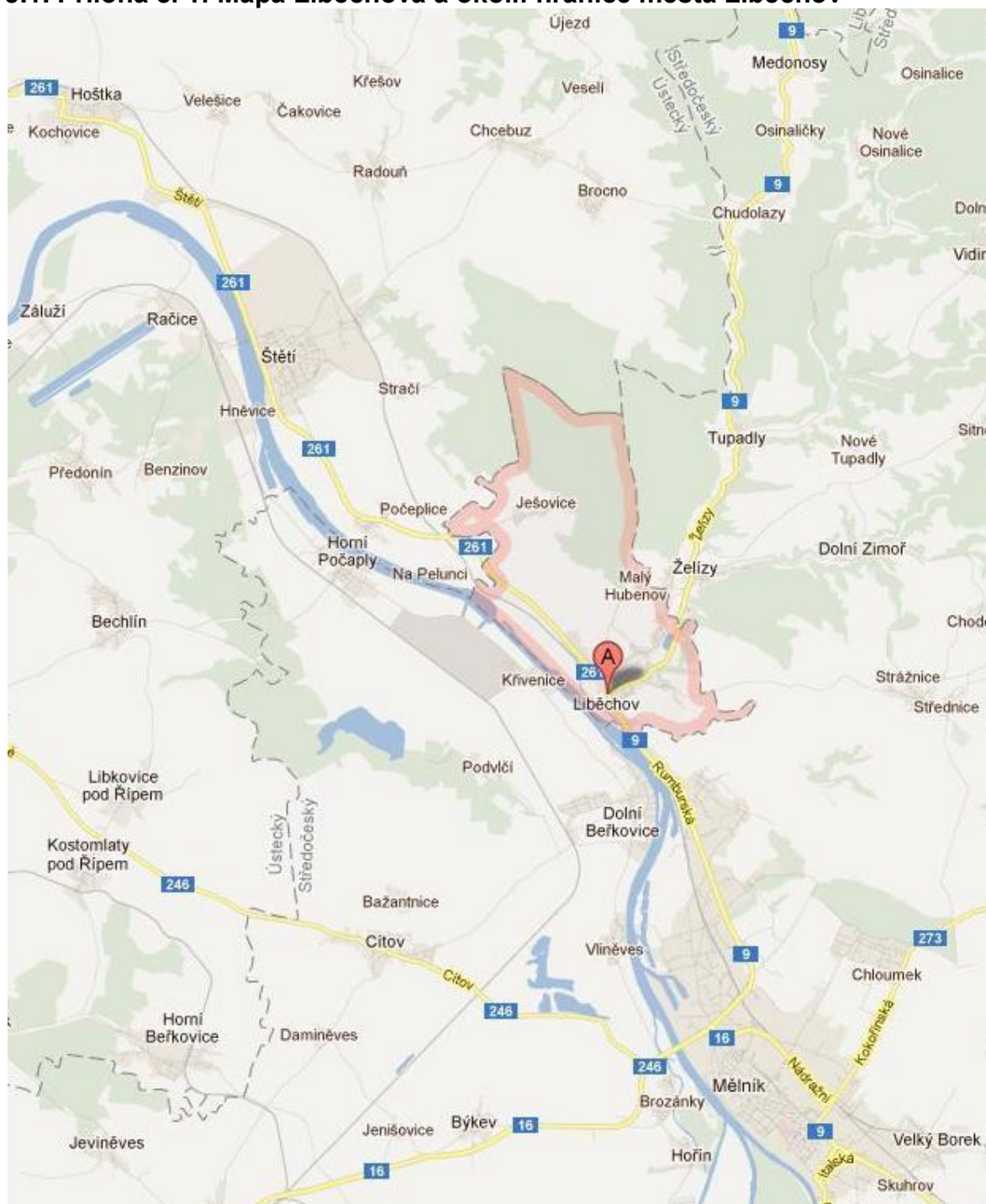
<http://www.cszo.cz> – sčítání lidu, domů a bytů; obyvatelstvo

<http://www.risy.cz> - obce, Liběchov

<http://www.volby.cz> - zastupitelstva obcí

9. Přílohy

9.1. Příloha č. 1: Mapa Liběchova a okolí: hranice města Liběchov

Zdroj: <http://maps.google.cz>

9.2. Příloha č. 2: Stanovení Liběchova městem

Parlament České republiky
PŘEDSEDA POSLANECKÉ SNĚMOVNY
Ing. Miloš VLČEK

Podle § 3 odst. 3) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s § 29 odst. 3) zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů

stanovují

s účinností od 23. ledna 2007

obec Liběchov

ve Středočeském kraji

m ě s t e m

Zdroj: <http://www.libechov.cz>